AKİS

HAFTALI[K]

SAYI : 607
5 ŞUBAT 1966
FİATI : 125 KURUŞ

HORTLATILAN KARA KUVVET

İRTİCA

nur
İSTİKBALİNİZİN
EMNİYETİ
TASARRUFLARINIZLA
MÜMKÜNDÜR
T.C. ZİRAAT BANKASI

Cilt : XXXV Yıl : 12 Sayı: 607

SAHİBİ VE BAŞYAZARI :

Metin Toker

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

Nizamettin Durgun

MÜESSESE MÜDÜRÜ

Tacettin Tezer

BU SAYIDA YAZI KURULU :

İÇ HABERLER KISMI: 'Kurtul Altuğ, Teoman Erel, Okay Göçer, Egemen Bostancı (İstanbul) — DIŞ HABERLER KISMI: T. Kemal — MAGAZİN KISMI: Jale Candan, Tüli Sezgin, Hüseyin Korkmazgil — İKTİSAT: Mehmet Tuğrul — TİYATRO: Naciye Fevzi, Lûtfi Ay — SİNEMA: Nijat Özön.

İstihbarat Tel: 10 73 82

KAPAK KOMPOZİSYONU

SAN Organizasyon
Erkal Yavi

KAPAK KLİŞESİ

Hüner Klişe - İstanbul

KAPAK BASKISI

Rüzgârlı Matbaa

FOTOĞRAF

T.H.A.
Erdoğan Çiftler

KLİŞE

Doğan Klişe

ABONE ŞARTLARI

3 aylık	(12 nüsha)	12.50 lira
6 aylık	(25 nüsha)	25.00 lira
1 senelik	(52 nüsha)	50.00 lira

Geçmiş sayılar 250 kuruştur.

PLAN ŞARTLARI

Santimi 20 lira
3 renkli arka kapak 3000 lira

AKİS Basın Ahlâk Yasasına uymayı taahhüt etmiştir.

DİZİLDİĞİ YER

Rüzgârlı Matbaa

BASILDIĞI YER

Hürriyet Matbaası
Ankara

BASILDIĞI TARİH

2.2.1966

AKİS

HAFTALIK AKTÜALİTE DERGİSİ
RÜZGÂRLI SOK. No : 15
ANKARA - TEL : 11 89 92
P. K. 582

Kendi Aramızda

Vural Türker çalışıyor

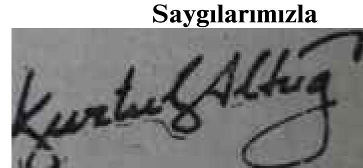
Bu hafta size sanatçı bir arkadaşımızı tanıtmakla söze başlıyacağım. "İsmet Paşayla 10 Yıl" adlı eserin kapak kompozisyonunu ve iç baskı işlerini düzenleyen Vural Türkere şükran borcumuz büyüktür. Şu anda Ajans-Türk Matbaasının Teknik Müdürlüğünü yapmakta olan Vural Türker, öğrenimini Amerikada, Grafik Sanatlar Fakültesinde başarıyla bitirdikten sonra Türkiyeye dönmüş ve ilk görevini AKİS'te almıştır. AKİS'in yeni şeklinde onun da tuzu bulunmaktadır. Ajans-Türk tarafından, vatanî görevini yaparken keşfedilen bu değerli eleman, Matbaanın Teknik Müdürlüğüne getirilmiştir. "İsmet Paşayla 10 Yıl", Vural Türkerin uzun çalışmaları sonunda pırıl pırıl bir eser halinde sizlere sunulmuştur.

Söz kitaptan açılmışken, bayilerimize özellikle bir hususu bildirmek İstiyorum. Muhtelif zamanlarda bayilerimizden mektuplar alıyoruz. Bu mektuplarda bayilerimiz, genel olarak, AKİS'in ve AKİS yayınlarının ellerine ulaşmadığından şikâyet etmektedirler. Bu durumda, kendilerinden ricamız şu olacakta: Hür Dağıtım servisine talepler bildirilirken, talep mektubunun bir kopyesi de bize yollansın ve bizim, dağıtımı yakından izlememiz temin edilsin.

AKİS'i bu hafta yine dopdolu bulacaksınız. AKİS, her yerde sözü edilen dergi olmak niteliğini korumaktadır. Bunda, derginin muhtevasının zenginliği yanında, ele alman konuların sağlam İstihbarata dayanmasının, AKİS'e mahsus bir üslûpla işlenmiş olmasının rolü büyüktür.

Haber vereyim ki, elinizde tuttuğunuz bu sayıdan yine pek çok çevrede pek çok söz edilecektir.

Saygılarımızla

AKİS

Cilt: XXXV Sayı: 607 5 Şubat 1966

HAFTALIK AKTÜALİTE MECMUASI

YURTTA OLUP BİTENLER

Cumhurbaşkanı Gürselin hastalığıyla ilgili haber başlıktan

Haber spekülâsyonu

Millet

Bir inanç meselesi

Hasta olduğu bilinen bir Cumhurbaşkanının doktor raporuyla yurt dışına tedaviye gitmesi hadisesinin, bu hafta Türkiyede yarattığı akis kadar akis yaratması, ilk bakışta şaşılacak bir durumdur. Normal olan bunun tabii karşılanmasıdır. Nitekim eğer memlekette Demirel İktidarından başka bir iktidar bulunsaydı ve Çankayada oyuncu bir Genel Sekreterin olduğu bilinmeseydi hadise bu kadar mürekkebin akıtılmasına vesile vermezdi.

AP'nin iktidara gelmesinden bu yana Demirelin davranışları bir tezatlar silsilesi olmuş ve herkes neye inanıp neye inanmaması gerektiğini bilemez hale düşmüştür. Gürsel gibi, nihayet 27 Mayısın komutanı olarak Devlet Başkanlığı makamına gelmiş bir kimsenin kolay imzalayamayacağı tasarıların kanunlaşması için çalışıldığı bir sırada bu makamın vekâletle idare edilir duruma sokulması hemen şüpheler yaratmıştır. Cumhurbaşkanının dinlediği bilinen ve bazen bizzat ifade ettiği endişelerin mevcudiyeti ise başka şüphelerin doğmasına yol açmıştır. Hükümet tebliğlerine karşı inançların sarsılması, her halde bir iktidar için iş kolaylaştıracak vaka değildir. Hele zaman zaman doğru haberlerin tekzip edilmesi, sonra da bunların doğruluğunun anlaşılması iktidarda kısa görüşlü politikayı meharet sayanların bulunduğunun delili yerine geçmektedir.

Bugün gerçek plan, Türkiyede pek az kimsenin Cumhurbaşkanının yurt dışında tedaviye gönderilmesini tabii karşıladığıdır. Haberin du-

Lâfontenin Kargası Artık Biliyor

Metin TOKER

Bugünkü Başbakanın, 1950 - 60 devresi içinde önemsiz bir kimse olması, sudan bir görevde bulunması ve hadiselerden hiç birinin içine girmeyişi şimdi, belki de handikaplarının en büyüğü halinde sırtında görünüyor. Devlet adamlığı zaten bundan dolayıdır ki bilgi, tecrübe, görgü isteyen bir özelliktir ve tarih, bunlardan mahrum halde sorumluluk mevkiine gelen bir tek şahsın başarısını kaydetmemektedir. Yaş, bunların edinilmesine mani değildir. Türkiyenin tarihinde çok asker, Süleyman Demirelden de gençken memleketin kaderini eline almıştır. Ama bunların hepsi, daha okul sıralarından siyasetle ilgilenmiş ve sonra, hemen bütün hadiselerin içinde bulunmuş, her şeyi yakından görmüş, pişmiş kimselerdir. Yüksek siyasetle ilk ilgisinin başlamasından bir kaç ay sonra, alışılmamış bir talih cilvesiyle kendisini devletin en sorumlu mevkilerinde bulan A.P. Genel Başkanı çoktan keşfedilmiş kıtaların gecikmiş kâşifi durumunda, hüzün vermektedir.

Demirel, kendisinden çok bilgili, tecrübeli ve görgülü Menderesin on yıllık bir zaman parçası içine sığdırdığı bazı işleri bir kaç ayın içinde hazmettirme çabasındadır. Bir darbe yapıyor. Onun tepkilerini bir başka hadisenin içinde boğuyor. Yaptığıyla hiç bağdaşmayan bir demeç veriyor. Darbenin kabul edildiği teşhisini koyuyor ve ikinci niyetinin gerçekleştirilmesi safhasına geçiyor. Gene, yapacağıyla ilgili bulunmayan bir vaziyeti sözle alıyor. Tatbikatta bunun tam aksini kararlaştırıyor. Yüksek memurların değiştirilmesinde öngörüleceğini söylediği ölçülerle öngörülen ölçünün birbirini tutmaması, başka değişiklik düşünülmediğini bildirirken gene müsteşar ve genel müdür değişikliklerinin planlanması, imam edasıyla makale yazdıktan sonra "Atatürk yolundan Türkiyeyi ayırmaya kimsenin gücü yetmeyecektir" diyebilmesi ve 27 Mayısı savunacağı ümidini verip bunun tam tasfiyesine teşebbüs etmesi göze batan işaretlerdir. Memleketin, sanki hiç kimse farkında değilmiş gibi, İnönünün son hükümetinin soktuğu yeni dış politika anlayışından alınıp eski, Dulles Devri dış politikasına yöneltilmesi ameliyesi de bu usuller le yürütülmektedir.

Demirel, 1950-60 devresinin istifadeli hatıralarına ve tecrübesine sahip bulunsaydı böyle hallerdi maksat sahiplerinin, bütün arzularını gerçekleştirdiklerine inandıkları an, dönüp te arkalarına baktıklarında hiç bir şeyin olmamış bulunduğunu gördüklerini bilirdi. Menderes, devlete tam hâkim olduğuna karar verdiği sırada partisinden başka hiç bir şeye hâkim değildi. Kurduğu bütün mekanizma, ayağı kumda bir mamut gibiydi ve gerçekten de bu kof devin yerle bir edilmesi âdeta eziyetsiz olmuştur. Üstelik o, usüldeki yeniliğin de avantajına sahipti. Şimdi ise bayatlık, Demirelin handikapıdır.

Fakat tarihin bütün devrelerinde çok kudret sahibinin felâketine yol açan bir "profesyonel deformasyon"la Demirel de malûl görünmektedir. Bunlar kendisinden evvel yapılamayanı o işin yapılamaz olmasına değil de teşebbüs edenin hatasına vermekte, "şu kusuru işlemeseydi bu neticeyi almazdı" demekte ve kendilerinin onu işleyecek kadar gafil bulunmadıklarına inanmaktadırlar. Bu hayal içinde de, önlerinde açılmış başka çukuru görmemektedirler.

Kral Faruk bir askerî ihtilâlde devrildiği zaman Nuri Sait Paşanın onun için "budala" dediğini bana anlatmışlardır. Nuri Sait Paşa, Kral Faruğun işlediği hatayı işlemediği takdirde duruma hâkim kalacağını sanmış, kendini kuvvetli bilmiştir. Nuri Salt Paşanın başına gelenlerde de Menderes, kurnaz bildiği dostunun bir ihtiyatsızlığını görmüştür. Bu zihniyettekiler hep, başına felâket gelenleri bir "püf noktası"nı kaale almamış olmakla suçlamışlardır. Gerçek, böyle bir "püf noktası"nın bulunmadığı ve eş malzemenin eş akibet hazırladığıdır.

A.P.'nin bir çevresinden yükselen ve Demireli gittikçe tesiri altına aldığı anlaşılan inanç, Birinci Demirkıratın bir kazaya kurban gittiği, şimdi şartların öyle olmadığı, tilkinin gözünü açtığı ve o zaman yapılamayanın bu sefer yapılabileceğidir. Demirel "Sizin kadar akıllı bir adam.." sözünün ne kadar kudret sahibini tehlikeli ihtiyatsızlıklara ittiğini belki de bilmemektedir. İki büyük başarı, A.P.'nin Genel Başkanlığı ile bu partiye seçimin tam çoğunlukla kazandırılmış bulunması, sahiden, tecrübesi, bilgisi ve görgüsü kıt bir başı döndürmeyecek gibi değildir. Bunlara "Sizin kadar akıllı bir adam.." sözü eklenince bir takım insanların yapmayacağı kalmaz. Tâ, binilen dalın bizzat kesilmesine kadar..

Demirelin bugün keşfettiğini sandığı ve Menderesin ondan çok evvel tatbik mevkiine koyduğu davranışlar, o günlerde "alaturka kurnazlık" olarak vasıflandırılmıştır. Elbette ki devlet adamları, hedeflerine adım adım İlerlerler ve hamleler yapmak istiyorlarsa bunlardan her birinin toplum tarafından kabulünü beklerler. Atatürk, Kurtuluş Hareketini öyle yapmıştır. Son devrede İnönü ihtilâl yapmış bir orduyu kışlasına öyle sokmuştur.

Aradaki fark, yön farkıdır. Atatürk, İnönü adımlarını ileriye atmışlardır. Menderes, Demirel geriye dönüsü hazmettirme emelindedirler.

*

Bu fark, alınan neticeler arasındaki farkın da temel izahıdır.

yutmasından bu yana istisnasız bütün gazetelerde, en ciddi kalemler sadece şüphe ve tereddüt göstermişler, bunlar en azından böyle bir hevesi mevsimsiz ve yersiz bulmuşlardır. Hele yirmi bin liralık bir techizatla Gürsele yeni tedavi imkânlarının Türkiyede verilebilecek olması bu Amerika seyahatini büsbütün sebepsiz kılmaktadır. Nihayet Amerikaya karşı bu memleketin çok çevresinde beslenen hisler, şüpheler ve kaygular da Gürseli türk milletinin gönül rahatlığıyla uğurlamasının manileri arasındadır.

Nasır Zeytinoğlu gazetecilerle konuşuyor

Perdenin arkasındaki adam

G. Başkanlığı

..ve nihayet

Ankara, müstesna günlerinden birini yaşıyordu. Dikkatli gözler ve kirişteki kulaklar Başbakanlığa çevrilmişti. Parti liderlerinin veya görevlendirecekleri yetkililerin Demirelle görüşmek üzere Başbakanlığa davet edildiğini duyanlar pek meraklanmışlardı. Bunda haksız da değillerdi. Davet, partilere, günlük çalışmalar tamamlandıktan sonra bildirilmişti. Görüşme konusunda herhangi bir açıklama yapılmıyor, sadece "Bir mesele hakkında" denilmekle yetiniliyordu. Acaba Demirel, parti yetkililerini âni olarak ve esrarengiz bir hava içinde Başbakanlığa niçin davet ediyordu? Günün konusu Kıbrısla ilgili olarak parti temsilcilerine bilgi mi verilecekti, yoksa Hükümet bazı önemli kararlar alma arefesinde miydi?

Böyle bir tartışma saat 17.30 sıralarında Çankayadaki Pembe Evde de yapıldı. Başbakanın kendisini saat 18'de beklediği bildirildiğinde İnönü Kemal Satırı çağırttı. Liderler yirmişer dakika arayla davet edildiklerine göre bir mesele münakaşa edilmeyecek, bilgi verilecekti. O gün Cumhurbaşkanı Gürselin bir doktorlar heyeti tarafından muayene edildiği ve doktorların, Cumhurbaşkanlığı başdoktorunun arzusuna uyarak Gürselin yurt dışında tedavisini kabul ettikleri öğrenilmişti. Başbakan, her halde bu haberi liderlere duyuracaktı. CHP Genel Başkanı Satıra:

"— Sen git!" dedi.

Başbakanın dâvetine ilk gelen Satir oldu. Satır, saat tam 18'de Başbakanlığa geldi ve 20 dakika sonra Demirelin yanından ayrılırken, Başbakanlığın merdivenlerinde etrafını çeviren gazetecilere:

"— Haberler tonla!.." dedi.

Sonra da, bir gazetecinin:

"— Biz, sadece bir kilosunu istiyoruz" şeklindeki sözlerine şöyle karşılık verdi:

"— Başbakan bir mesele hakkında bilgi verdi, görüşmeler tamamlandıktan sonra meselenin bir hükümet tebliğiyle açıklanacağım söyledi. Bu bakımdan, şimdi ben size birşey söyleyemem."

Satır, tam otomobiline bineceği sırada sorulan, "Görüşmeler Cumhurbaşkanının sağlık durumuyla mı ilgili?" şeklindeki soruya ise:

"— Aşağı yukarı.." diye karşılık verince, Başbakanın parti temsilcilerine hangi konuda bilgi vermekte olduğu anlaşıldı.

Başka hesaplar

Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel uzun süredir rahatsız bulunduğu, buna rağmen yurt dışında tedavisi cihetine gidilmediği, aksine, böyle haberlerin Çankaya Köşkü tarafından derhal tekzip olunduğu bilindiği için haberler zihinlerde derhal şüpheler uyandırdı. Doktorların raporu ise bunları arttırdı. Zira doktorlar, hastanın durumunda bir ağırlaşma olmadığını bildiriyorlardı. Madem ki bir ağırlaşma yoktu, yeni tertibe neden lüzum görülmüştü? Raporda "tıp ilmindeki yenilikler"-den bahsediliyordu. Sonradan anlaşıldı ki Gürselin göreceği, sadece kaplıca tedavisidir. Gerçi Amerikada bu tedavide kullanılan yeni âletler vardır ama, bunların temini vs hattâ bunların Çankayaya yerleştirilmesi 20 bin liralık bir meseledir.

- Gürselin yurt dışında tedavisi kararı karşısında tereddüt gösterenlerin başında Tabiî' Senatörler geldi. Tabiî Senatörler Başbakanın parti liderlerini çağırdığını duyunca ve bunun sebebini öğrenince telâşlandılar ve Meclisteki odalarında biraraya geldiler. Bir defa, Başbakan kendilerine neden haber vermek lüzumunu hissetmemişti? Sonra, acaba Gürsel rızasıyla mı gidiyordu, yoksa gönderiliyor muydu? Tabiî Senatörler, Çankayada değişik rüzgârların emrinde çalışan kuvvetlerin mevcudiyetini biliyorlardı. Gürselin eski komite arkadaşları, önce gidip, İnönüyle bir istişarede bulunmayı kararlaştırdılar. ve eski askerden randevu istediler. İnönü o gece evinde, Tabiî Senatörlerle görüştü: Durum gözden geçirildi. MBK'cılar Gürseli gidip gözleriyle görmek istiyorlardı., İnönü bunda bir mahzur bulunacağını sanmadığım söyledi. Sonra, bir istifa halinde ne olacağı düşünüldü.

Senatörler ertesi gün, toplu halde Köşke gittiler. Bunun için Genel

Sekreter Zeytinoğlunun aracılığına başvurulmadı. Gelenleri temsilen üç kişilik bir heyet -Sıtkı Ulay, Fahri Özdilek ve Haydar Tunçkanat- Başkanın yatak odasına çıktılar ve "geçmiş olsun" dileklerini bildirdiler. Gürselin zor kullanılarak yurt dışına gönderildiğine dair bir emare görmediler. Gürsel, olsa olsa ikna edilmişti.

Olayların içyüzü

Gürselin durumu hakkındaki ilk rapor, bundan bir süre önce eski doktoru Reşat Yaşat tarafından verilmiştir. Cumhurbaşkanını rahatsızlığının başından beri tedavi eden Dr. Yaşata göre "arterioskleroze bağlı skleroz bulber"den mustarip olan Cemal Gürselin görevlerini ifası son derece güçleşmiştir.

Bu rapor bir bomba tesiri yaptı. Bilhassa, kendi kaderini de bu işe karışmış gören Genel Sekreter Zeytinoğlu telâşlanmak için çok sebep buldu. Raporun neticesi Dr. Reşat Yaşatın başdoktorluktan alınması ve onun yerine vekâleten, becerikli kalp mütehassısı Dr. Lûtfi Vuralın getirilmesi oldu. Halbuki Gürsel, bilindiği gibi, sinir sisteminden hastadır. **O tarihte Gürsel de** Dr. Yaşatın **raporunu hiç** beğenmedi. Zira görevini **yaptığı** kanaatindeydi ve Çankayadan ayrılmayı **istemiyordu.**

Gürsel son zamanlara kadar bu **dununda kaldı.** Ancak, **daima** elini öptüğü için pek sevdiğini bildirdiği ve iktidarı İsmet Paşadan almasına **bu kadar** çalıştığı Demirelin **tam çokluğa** sahip bir Hükümet Başkanı olarak giriştiği icraat Gürseli başka **endişelerin** içine attı. İşlerin iyi gitmediğini görüyor, bir takım kıpırdanışlar hissediyordu. Vaziyet kendisine anlatılıyordu da.. Tertiplerde faal Zeytinoğlu gerçi başka manzaralar çiziyordu ama, Gürsel, bütün sorumsuzluğuna rağmen Demirelin sorumluluklarını paylaşıyor durumda **kaldığını** anlıyordu. Hükümetin imzaladığı kararnameleri tepki yaratmıştı. Bunların sonu gelmiyordu. Yakında ise, meşhur ı\i Kanunu önüne gelecekti.

İşte bu sıradadır ki Gürsel, bahçede dolaşırken ayağını burktu ve bu ona hem çok ıstırap verdi, **hem** de yerinden kalkamaz hale getirdi. Şekeri arttı. Moral man da üzüntü içinde olduğundan Cumhurbaşkanlığından istifa etmek kararı aldı. Böylece, doğacağından endişelendiği hadiselerin içinde bulunmayacaktı. Kararını Zeytinoğluna bildirdi. Genel Sekreter bunu tabii derhal Demirele duyurdu.

Demirelin telâşı

Demirel, içinde bulunduğu durumda Gürselin istifa etmesinin ne demek olduğunu anlamakta hiç bir güçlük çekmedi. Gürsel nihayet 27 Mayısın Başıydı. Onun devletin 1 numaralı makamında tutulması 27 Mayısa hâlâ bir ucundan bağlı bulunulduğunun delili sayılıyordu. **Üs**telik, Zeytinoğlunun meharetli aracılığıyla Gürsele her şey yaptırtılıyordu. Onu Çankayadan kaybetmek zaten kendini gittikçe muallâkta hisseden Demirel İktidarı için tehlikeler doğuracaktı. Demirel, Zeytinoğlu, bazı Bakanlar Gürsee **ısrar** ettiler. Gürsel boyun eğdi. Fakat bir kaç gün sonra tekrar istifasından bahsetti. Demirel gene rica etti. Cumhurbaşkanından istifa arzusu fazla sık gelmeye başlayınca Başbakan ve Genel Sekreter şişin de, kebabın da yanmamasını sağlayacak

Zihniyet!

Bu satırlar 1 Şubat 1966 günü, yani 27 Mayıs İhtilâlinin üzerinden henüz altı sene geçmemişken ve İsmet İnönünün İhtilâl sonrası ilk askerî ayaklanmayı bastırmasından dört sene sonra bir A.P. organında, bir A.P. milletvekili tarafından -bu zat, 27 Mayısta derlenenlerdendir- yazılmaktadır:

"Eğer son günlerde kendilerini bu memleketin sahibi sanan bazı ahmaklar ileri geri konuşmasalardı ve eğer bu memleketin başına belâ kesilen CHP. lideri İsmet paşa düştüğü çukurdan meş'um sesini yükselterek şeni kehanetini gene tekrarlamaya başlamasaydı, Sokaktaki Adam bu yazısında belki de hiç duymadığınız bir "Kırk Haramiler serüveni" anlatacaktı.

Evet, Kırk Haramiler....

Meselâ, bir yere baskın yapıp oranın meşru hükümdar kadrosunu bertaraf edip yağma ve soygun devri açan bir neoklâsik "Kırk harami" macerası... Ama neylersiniz ki, elin işkilli ağızları durmadı ve Sokaktaki Adam'ı bir başka konuda konuşmaya zorladılar.

Eh, mademki öyle istediler, o halde günah Sokaktaki Adam'dan gitti ve bu sorumluluk da onların esasen günahkâr omuzlarına ilâve edildi..."

*

1960'ın 27 Mayısından 1966'nın 1 Şubatına nasıl gelindiği, o devrenin bütün hadiseleri, bir askeri İhtilâli başarıyla yapanların kışlalarına sükûnetle çekilmeleri mucizesindeki tılsım herkesin malûmu değildir. Ama bir gün Öğrenilecektir. Bunu bilenler, şimdi bu mucizeyle ihtiyatsızca oynamanın kendilerine verdiği endişeyi her gün biraz daha fazla yüreklerinde duymaktadırlar. Yükselttikleri ses bu ikazdır. Fakat iktidarda bulunanlar kendilerine meşum bir sonu öylesine hızla ve o kadar körcesine hazırlamaktadırlar ki tıpkı altı yıl öncesinin gafilleri gibi bu bedbahtları da kurtarmak mümkün olmayacaktır.

Bugün A.P. milletvekilinin İsmet İnönü hakkında kullandığı Usan ve memleketin sağlam kuvvetlerini küçümseyici eda yeni değildir. Bilhassa 28 Nisan 1960 ile 27 Mayıs 1960 arasının gazete koleksiyonlarını karıştıranlar bunların eşine kolaylıkla rastlayacaklardır. Bu, o devrin iktidarını kurtarman Aksine, duruma konulan yanlış teşhis ve kuvvet dengesini hiç bilmemek o çalımlı bayları bir sabah üç saat içinde toparlatmıştır. Bir memlekette İktidar, üç saat içinde, en basit polis operasyonuyla düşürülürse bu onun hiç bir köke sahip olmadığının delilidir. Halbuki o İktidar da, bugünkünün "kök" sandığına güveniyor, tıpkı bugün A.P. milletvekilinin yaptığı gibi İnönüye küfredip "Kırk Haramîler"den veya "Battal Gazi Ordusu"ndan bahsetmeyi yeter sayıyordu.

Saatin 12'ye 5 kaldığını bilmek, belki A.P.'yi bu beş dakika içinde, sokaktaki adamların hiç bir şeyi anlamaksızın ittikleri yönden kurtulmaya çalıştıracaktır.

bir yeni tedbirin peşine düştüler.

Zeytinoğlu, ikili bir oyun için derhal kolları sıvadı: Hem Gürsele, derdine deva bulmağa çalışıyor görünmek; hem de Demirele, plânının gerçekleşmesinde yardımcı olmak... Bunun için, Cumhurbaşkanlığı başdoktoru ile yaptığı bir görüşmede, Gürsele bir konsültasyon lüzumu görüşünü ortaya attı. Bu görüş başdoktor tarafından da benimsendi ve en kısa yoldan uygulanmasına geçildi. Gürselin mustarip bulunduğu hastalıkların doktorları -ki hepsi Üniversite öğretim üyesidir- çağrıldılar. Geçtiğimiz hafta Cuma günü Çankaya Köşkünde, saat 15'de başlayan konsültasyon yarım saat sürdü ve bundan sonra yapılan toplantıda Gürselin tedavi imkânlarının bir de Amerikada aranması kararlaştırıldı. Ancak, kararın Gürsele kabul ettirilmesi hayli güç oldu. Tedavi için vaktiyle Bursaya veya Yalovaya dahi gitmeyi kabul etmeyen Cumhurbaşkanı, Zeytinoğlundan "Amerika" sözünü duyunca büsbütün ümitsizliğe kapıldı ve Amerikaya gidemeyeceğini söyledi. Becerikli Zeytinoğlu, hünerini bu işte de gösterdi ve türlü telkinlerle, Cumhurbaşkanını Amerika Birleşik Devletlerine gitmeye ikna etti. Gürselin rızası alındıktan sonra durum, Zeytinoğlu tarafından, Başbakan Demirele bildirildi. Bunun üzerine Amerika Hükümetiyle temasa geçildi, muhavere sonunda Başkan Johnson, Gürselin Amerikada Walter Reed Hastahanesinde tedavi edilebileceğini, yolculuk için kendi özel uçağını Cumhurbaşkanının emrine tahsis edebileceğini, uçağın Pazartesi -haftanın başındaki- sabahı Ankarada olacağını bildirdi.

Tabii, yurt dışı tedavi yeri olarak Amerikanın seçilmesinde orada gerçekten başarılı çalışmalar yapmış olan Dr. Vuralın şimdi Türkiye Cumhurbaşkanlığı başdoktoru olarak tekrar kendini gösterme arzusuna kapılması rol oynadı. Zira bu hastalıkların asıl tedavi yeri Avusturyadır. Fakat Avusturya, Gürselin etrafı için cazip gelmedi. Bu arada Zeytinoğlu da usta bir şekilde kendisini Gürselin maiyeti arasına koydurdu. Hem burayla gerekli temasları o yapacak, hem Cumhurbaşkanını gözönünde bulunduracak, hem de, eh, bazı tertiplere lüzum hasıl olursa onların içinde olacaktı.

AP'nin yaydığı haberler

İşler bu durumu alınca, AP kesiminden bazı haberler yayılmaya başlandı. Eğer Gürsel çekilirse AP Cumhurbaşkanı olarak Orgeneral Sunayı istiyordu. Sunay senatör olarak T.B.M.M. üyesi yapılabilir, Cumhurbaşkanı seçilirdi. AP'li çok ağız, böyle bir seçimde AP'nin, rejimin teminatını gördüğünü söyledi. Aslında böyle bir alternatifi İsmet ;nönünün ne zamandan beri kafasında taşıdığım AP'liler biliyorlardı. Üstelik Ordu da devletin başında mutlaka kendisinden birini görmeyi şart koşuyordu.

AP bu haberleri meşhur "oyalama politikası"nın icabı olarak piyasaya sürdü. Yoksa, AP'nin arzusu, kendinden bir Cumhurbaşkanıdır ve gözü tutarsa bunu yapacaktır. Ama şimdi, Gürsel yurt dışındayken ve henüz bir yeni Cumhurbaşkanı düşünülmesi zamanı erkenken bu haberlerle ortalığın yatıştırılması bir taktik olarak uygun görülmektedir. Gürsele AP'li Senato Başkanı Atasağun vekâlet edeceğinden *27* Mayısı hukuken tasfiye edecek olan af kanununun veto edilmesi tehlikesi ortadan kalkmaktadır. Bu, Gürsel için de rahatlıktır. Daha verimli kafalarda ise Gürselin yurt dışına çıkarılmasının bir iç hareketi önlemek, en azından geciktirmek gibi pratik faydayı Demirelin eline vereceği düşüncesi bile yer bulmaktadır.

Pazartesi günü Amerikadaki bir kar fırtınasının uçağı 48 saat geciktirmesi bütün dedikodu, şayia ve tefsirlerin de bir 48 saat daha işlemesine vesile verdi. Hele Çankayadaki Köşk tertipçilerinin Gürselle ilgili bir mizanseni kuşkuları büsbütün arttırdı. Hadise Pazar günü cereyan etti. Gazeteciler, o gün saat 15 sıralarında Cumhurbaşkanının şehir içinde bir geziye çıkacağını öğrenince doğruca Köşke gittiler ve Gürseli beklemeğe başladılar. Çok geçmeden, Gürselin otomobili nizamiyede göründü. Ancak, mûtad hilâfına, otomobil kapıda durmadı, son süratle Yenişehire doğru yol almağa başladı. Bu yüzden, gezi sırasında hiçbir gazeteci Gürseli görmeğe muvaffak olamadı. Üstelik, gezi sırasında koruma ekiplerinin gösterdiği gayret de ilgi çekici oldu. Koruma Âmiri, hiçbir gazetecinin Cumhurbaşkanının otomobiline yanaşmaması için trafiğin sıkışık olduğu yerlerde büyük gayret sarfetti. Bunun sonucu olarak da bir otomobile çarptı. Gezi boyunca Gürselin otomobili, gene mûtad hilâfına, hiçbir yerde durmadı, nizama aykırı bir süratle şehir içinde şöylece bir tur attıktan sonra Köşke döndü. Rahatsız olan Gürselin niçin böyle süratli bir geziye çıktığı veya zorlandığı bir türlü anlaşılamadı!

'Sah akşamı Köşkten, Gürselin Çarşamba günü öğle vakti özel uçakla Amerikaya hareket edeceği

Hükümet bildirisi gazetecilere okunuyor
Bilirim, bildiririm..

duyuldu. O gün. akşamüstü İnönü, şifa dileklerini bildirmek üzere beş dakika için Köşke çıktı ve Gürselle görüştü.

Gerçek yüzü bu olan "yurt dışı tedavi seyahati", eğer bir mâni çıkmamışsa, bu satırların okunmakta oldugu sırada başlamış bulunacaktır.

İrtica

Müslüman Hükümet

(Kapaktaki kara kuvvet)

*H*aftanın başında Pazartesi günü toplanan Milli Güvenlik Kurulunda Sağlık Bakanı Edip Somunoğlu ile diğer Bakan arkadaşları, bu mevsim hacı olmayı tasarlıyan müslüman vatandaşlar için zorlu bir cihada giriştiler ve başarıya da ulaştılar. Ama bunun için az uğraşmadılar, az ter dökmediler. Zira karşılarındaki engel büyüktü. Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği, hac bölgesinde kolera salgını olduğu gerekçesiyle bu yıl hac seferine izin verilmemesini teklif ediyordu. Halbuki daha önce AP'li Bakanlar, vatandaşlara, "hacca gidilecek" diye söz vermişlerdi. AP gibi bir parti millete dinî konularla ilgili bir söz vermişse bunun mutlaka tutulması gerekirdi. İşin en güç tarafı, karar alınacak konunun Türkiyenin güvenliği ve sağlığı ile ilgili olmasıydı. Elbette ki buna kulak asılmıyacaktı. Ama nasıl yapılmalıydı da, "hacca gidilecek" kararı Güvenlik Kurulundan geçirilmeliydi? Bu soru, müslüman Başbakan Demirel ve arkadaşlarını çok düşündürdü.

Görev, Sağlık Bakanı Edip Somunoğluna verildi. Somunoğlu ne yapıp yapacak, hacca gidilmesini sağlıyacak bir gerekçe yaratacaktı. Güvenlik Kurulu toplantısına bu sebeple katılan Somunoğlu, arkadaşlarına karşı mahcup olmadı. Konu görüşülmeye başlandığında söz aldı ve yabancı bir kaynağa atıfta bulunarak, hac bölgesindeki kolera salgınının hafiflediğini bildirdi. Hatta, yüksek ilmî ehliyetiyle, o bölgeye gidecek türk hacı adaylarının memlekete mikrop sokmayacaklarını is--at etti! Her ne kadar, toplantıya katılan iki profesör durumun böyle olmadığını, kolera salgını hafiflemiş olsa bile, hacılar tarafından memlekete mikrop taşınmasının ve bir salgının ortaya çıkmasının mümkün olduğunu, bu iznin verilmesinin tehlike yaratacağını söyledilerse de, artık, AP'li Bakanlar için millete verilen sözü yerine getirmenin gerekçesi vardı. Bu konuda en yetkili ağız, Somunoğlu, tehlike bulunmadığını söylemişti ya!

Böylece, kolera salgını yüzünden kıymetli hacı adaylarının seyahatlerinin geri bırakılması ihtimali bertaraf ediliverdi. Güvenlik Kuruluna getirilen teklif ise reddedildi.

Fakat Güvenlik Kurulunda görüşülecek konu sadece hac meselesi değildi. Bu toplantıda, son günlerde vahim bir hal alan aşırı cereyanlar ve özellikle irtica tehlikesine karşı Güvenlik Kurulunca alınması istenen bazı teklifler de konuşulacaktı.

Bu tekliflerin sahibi, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliğidir. Son bir ay içinde çeşitli Bakanlıklara, Genel Sekreter Korgeneral Refet Ülgenalp imzası ile gönderilen çeşitli raporlarda durumun ciddiyeti en açık şekilde belirtilmiş ve alınması zorunlu bazı tedbirler teklif edilmiştir.

Politika ve din

Ülgenalpin raporlarında, 10 Ekim seçimlerinde ve seçimlerden sonra yaygınlaşan din istismarı ve bunun, yarattığı tehlikeler gösterilmiştir. Meselâ bunlardan birinde "Nurculuğun yaygın halde olduğu ve buna rağmen nurculuk hakkında alınan 38 sayılı Güvenlik Kurulu kararının hâlâ Bakanlar Kurulu kararı haline getirilmediği, politikacıların bu tedbirlerin mesuliyetini üzerleri ne almadıkları, seçimlerde yapılan kapalı ve açık toplantılarda politikacıların din. propagandası yapmalarının yaygın hale geldiği, politikacıların hasımlarına kâfir, zındık, komünist gibi ithamlara başladıkları" belirtilmiştir.

Ülgenalpin raporlarında alınması istenilen tedbirler arasında, Kuran kurslarının tamamen kaldırılması ve bu öğrenimin ilkokullarda, her sınıfta, son dersten sonra, ruhsatlı hocalar tarafından ve öğretmen nezaretinde verilmesi, İmam-Hatip okullarında arapça öğrenimin kaldırılması ve kitaplardaki dilin türkçeleştirilmesi, İmam-Hatip okullarına alınacak öğrencilerin mutlaka 5 sınıflı ilkokulu bitirmiş olmalarının şart koşulması, İmam-Hatip okullarında taassup derecesine varan arap hayranlığının kaldırılması ve türk kültürünün bu okullara sokulması, Anayasanın 153.

Bir Portre

İbrahim Elmalı
AP tipi din adamı

Diyanet İşleri Reisi İbrahim Elmalı hakkında, Başbakan Ürgüplüye, devletin güvenlik teşkilâtlarından biri tarafından verilmiş olan bir raporda şu olay anlatılmaktadır: Elmalı, İstanbul müftüsü iken, bir yerde Atatürk aleyhinde hakaretler savurmaya başlamıştır. Bunun üzerine, Elmalıya müdahale eden bir veteriner albay:

"— Böyle konuşmak size yakışmıyor! Siz, islâm dininde ölülerin ancak hayırla yâdedildiğini söylemiştiniz" demiştir.

Elmalının buna cevabı:

"— Benim o sözüm bizimkiler içindi, kâfirler için değil!" olmuştur.

Atatürk hakkındaki hükmünü "kâfir" diye kısaca vermiş olduğu bu raporda iddia edilen Elmalı, öğrenimine İstanbul Dar-ül Hilâfe Medresesinde başlamış ve "Sahan" kısmına kadar devam etmiştir. Medreseler kapanınca İlahiyat Fakültesine geçmiş ve orayı bitirmiştir. Daha sonra bir Bakanlıkta Evrak Kalemi Şefliği, Üsküdar Müftülüğü ve nihayet İstanbul Müftülüğü yapmıştır. IV. Koalisyon sırasında, nurculukla çok yakın ilişkiler içinde bulunan İstanbul İlim Yayma Derneği tarafından Ankaraya getirilmiş ve AP'ye müstakbel Diyanet İşleri Başkanı olarak takdim edilmiştir. Mutaassıp bir müslüman olan Elmalı, bekârdır.

maddesinde belirtilen, devrimlerin korunmasıyla ilgili hususlara riayetin sağlanması bulunmaktadır.

Daha önce gönderilen bu raporlar AP Hükümetinin hiç hoşuna gitmediği gibi, tavsiyeler tatbik de edilmemiştir. Hattâ bu yüzden, Milli Güvenlik Kurulu Genel Sekreterliği tarafından Milli Eğitim Bakanlığına, "teessüf" ifadesi taşıyan bir yazı dahi gönderilmiştir. Ülgenalp, milli güvenlik açısından tavsiye edilen tedbirlerin üstten, alttan, yandan, öteden beriden gelen çeşitli tesirlerle hasıraltı edilmesi keyfiyetini de belirtmiştir.

Raporlarından birinde "bu konudaki iddialarım mahkeme kararlarına ve resmî vesikalara dayanmaktadır" diyen Ülgenalp, söz konusu meseleler süratle halledilmediği takdirde, yakın bir zamanda büyük tehlikeler doğabileceğine işaret etmektedir.

Hükümetin tutumu

Hükümet bu raporları hiç de sempati ile karşılamamıştır. Hele din işlerinden sorumlu Devlet Bakanı Refet Sezgin tam bir feveran göstermiştir. Bu feveran haksız da değildir. TRT'ye gönderdiği mektupta "Böyle mübarek geceleri müslüman türk efkârı umumiyesi dinî bir coşkunluk içinde ihya etmek istemektedir" şeklinde, Anayasaya aykırı ifadeler kullanmış olan Sezgin, Ülgenalpin raporlarında bahsedilen tehlikenin canlı örneklerinden biridir...

Sezgin, bu raporların Hükümete müdahale sayılacağını iddia etmiş ve hattâ, Ülgenalpin yerinden alınmasını isteyerek "Ya o, ya ben!" tehdidini sâvurmuştur.

Hükümet, meseleyi, olağanüstü bîr toplantıda görüşmüş ve 31 Ocakta yapılacak Milli Güvenlik Kurulu, toplantısında savunulacak görüşü tesbit etmiştir. "Önemine binaen" yazılı cevap verilmesini isteyen ve bu konuda görüşme açılmamasında ısrar eden Refet Sezgin, haftanın başında Pazartesi gününe rastlıyan Güvenlik Kurulu toplantısına katılmamıştır!..

Pazartesi gecesi yapılan Güvenlik Kurulu toplantısında bu konularda görüşme açılmış ve bütün tedbirler reddedilmiştir.

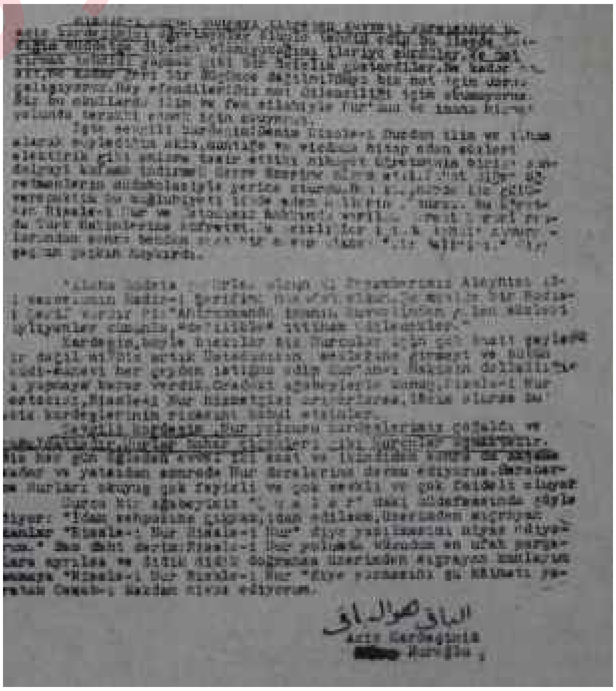
..ve durumu

A P ve onun İktidarının din istismarı politikasına her gün daha sıkı şekilde sarıldığı, vesikalarla ispat edilecek hale gelmiştir. İşin acı tarafı, AP bu istikametten dönebilme şansına sahip de değildir. Çünkü bu partinin doğuşu, gelişmesi ve seçimi kazanması, büyük ölçüde din istismarı zemini üzerinde olmuştur. En aşağıdan en yukarıya kadar kadrolar mutaassıp kimselerle doludur. Türkiyede irticaın şampiyonları, bu partide sıcak bir melce bulmuşlardır. Anadoluda zararlı cereyanların temsilcisi olan kimseler bu partinin Parlâmento kadrosuna girmişlerdir.

AP'nin, cahil halk kitlelerini avlamak için tuttuğu bu yoldan dönmesi artık mümkün değildir. Çünkü, baştan kolaya ve ucuza gidilmiştir. Kolay ve ucuz yoldan politikaya girenlerin ciddileşmelerini ve bu yolu terketmelerini beklemek ise hayalden ileri gidemez. Nitekim politikaya bir yüksek mühendis olarak giren Demirel, ilk konuşmalarında daha çok ekonomik meselelerden bahsederken, Büyük Kongrede, her sabah sofraya kuran okuyarak oturan bir ailenin çocuğu olduğunu söylemek mecburiyetini hissetmiş ve karşılaştığı güçlükler arttıkça, konuşmalarında dinî sözleri ve Allah kelimesini arttırmıştır. Bugün Demirelin bu konuda ulaştığı nokta, Bayram Gazetesine yazdığı -daha doğrusu telefonla Abandtan Ankaraya dikte ettiği- makale-

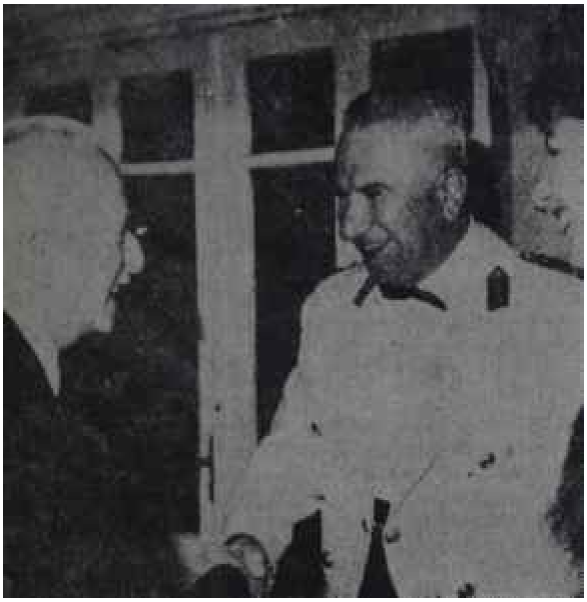

Nurcuların mektuplarından bir örnek

"Nereye gidiyoruz?"

TILSIMDAKİ KERAMET — Ordunun Başbakan İsmet İnönüye bağlı bulunduğu, İnönü Hükümetleri devresinde bir tek kere tereddüt uyandırmamıştır. Ordu bunu, İnönü Hükümetlerine karşı çıkan silâhlı maceracıları bizzat bertaraf etmekle de iki defa ispatlamıştır.

Başbakan İnönüye bağlı başka kimseler ve sağlam müesseseler de olmuştur. Meselâ, kendi özel kalem müdürü gibi..

İnönü, bunların hiç birini bizzat tâyin etmemiştir. İnönü, Başbakan olduğunda, bunların hepsini görevlerinde bulmuştur. Kendi özel kalem müdürüne kadar.. Orgeneral Sunayı öyledir, Orgeneral Turalı, Tanseli öyledir, Oramiral Uranı öyledir. İnönü ne, kendine göre bir ordu yapmak hevesine kapılmıştır, hattâ ne, kendine göre bir özel kalem. Ama, bütün iktidarı süresince İnönü ne her hangi bir müessesenin ve onun başında bulunanların, ne her hangi bir kimsenin bağlılığından, sadakatından şüphe etmek durumuna düşmüştür.

Acaba bu, ferahlığı ancak tebdil-i mekânda görerek her şeyi ve herkesi değiştirmekle işe başlayanlar için bir ders olamaz mı?

dir. Bu makaleye tepki olarak Üniversite öğretim üyeleri tarafından' yayınlanan bildiri ise AP İktidarının ve Demirelin karşı karşıya bulunduğu tehlikenin bir delilidir. İşin ilgi çekici yanı, bu sert bildirinin, Üniversitedeki AP eğilimli profesörler tarafından dahi imzalanmış oluşudur! Yani, AP'li öğretim üyeleri dahi Demirelden ümidi kes mişler veya son derece şiddetli bir ikaz zaruretini hissetmişlerdir.

Demirel bu alanda çok hızlı gitmiştir. Başbakanlığının daha ilk günlerinde, Cumhuriyet tarihinde ilk defa olarak, Başbakanlık makam odasında namaz kılınmış, devlet dairelerinde mescidler hazırlanmış, Devlet Konservatuvarında dinî piyesler oynanmış ve kuran okunmuş, bir Bakan, muhtar Devlet Radyosuna, eski dini coşkunluğun ihyası için emirname göndermiştir. Eğer irtica, bugün Türkiyeyi tehdit eder bir ciddiyet kazanmışsa, bunda sorumluluk, Demire1 ve arkadaşlarınındır. Ama asıl önemli tehlike, gericiliğin ve taassubun, âdeta bilinçli bir politika ile devlet çarklarına sokulmaya çalışılmasıdır. Nurculukla ne derece içli. dışlı olduğu bilinen İstanbul İlim Yayma Derneğinin tavsiye ve takdimi ile, Dâr-ül Hilâfe Medresesi öğrencisi İbrahim Elmalının, Tevfik Gerçeker gibi aydın bir din adamının yerine, Diyanet İşleri Başkanlığına getiril mesi çok manidardır. Elmalının, işbaşına gelir gelmez giriştiği' politika, AP'nin güttüğü amacı ortaya koymaktadır. Diyanet İşleri Başkanlığından bugünlerde gelen haberler, nurcuların bu dairenin şurasına burasına yerleştirildikleri yolundadır. Bu konuda örnek çoktur. Meselâ, Adıyaman Milli Eğitim Müdürü Tevfik Uğurlu, bir süre önce, kaçak Kuran kursu açanlar hakkında işlem yaptığı için başka ile sürülmüştür.

İktidarın niyeti

İktidarın tuttuğu yol budur ve gördüğü tek tehlike ise "komünizm"-dir. Anadoluda, büyük mali imkânlarla kesif faaliyet gösteren Komünizmle Mücadele Dernekleri, tutulan bu yolda büyük rol oynama istidadındadırlar.

Hükümet seviyesinde de bu istikamette faaliyet vardır. Hükümetin basiretsiz tutumu yüzünden son günlerde beliren menfi hava ve rejim meselelerinden bahsedilmeye kadar varan tedirginlik, acemi politikacıları, müstesna bir buluş sanılan beylik bir yola itmiştir. Milli İstihbarat Başkam olmayı gönüllerinde yaşatan bazı kimseler de bu konuda önayak olmuşlardır. MİT

Milli İstihbarat Teşkilâtı- başkan adaylarından biri ile halen bu teşkilâtta çalışan bir görevli, bir süre önce, Cihat Bilgehanla bir görüşme yapmışlardır. Bu görüşmede MİT'in bağlı bulunduğu Devlet Bakanına, Türkiyede bütün karışıklıkların komünistler ve bazı gazeteciler tarafından yaratıldığını söylemişlerdir. Bunların sayısının ise 1000 civarında olduğu ve istenilirse hepsinin 36 saat içinde toparlanabileceğinin Bilgehana ifade edildiği ve bunun Devlet Bakanını ziyadesiyle keyiflendirdiği anlatılmaktadır. Habere göre, Bilgehan, bizzat incelemek üzere, gazetecilerin dosyalarını istetmiştir. Bu konuda el altından tahkikat bile yapılmaktadır!

Bu arada, yeni Emniyet Genel Müdürü de gazetelere sık sık beyanat vermekte, 141. ve 142. maddelerin bile yetersiz olduğunu, komünizm tehlikesinin çok ciddi hale geldiğini söyleyerek işin havasını yapmaktadır. Hükümetin tutacağı yol belli olmuştur. Bu, baskı ve tevkifat yoludur. Şimdiden, bazı gazetecilerle çok sayıda Siyasal Bilgiler Fakültesi öğrencisinin evlerinde arama yapılmaya başlanmıştır. Bulunan bir şey yoktur ama, herhalde, böyle bir faaliyet içinde görünmek -vaktiyle DP'nin yaptığı gibi- AP Hükümetinin işine gelmektedir.

Ülgenalpin işaret ettiği tehlikeleri görmezlikten gelip, bir başka meseleyi fazlaca abartarak, dikkatleri o yöne çekmek, aslına bakılırsa, kurnazlık değil, sadece şaşkınlıktır.

Suçu başkasında arayanlar

Atatürk Türkiyesi ve Atatürk devrimleri -İktidar istediği kadar tersini söylesin- bir büyük tehlike ile karşı karşıyadır. Ama bu tehlike, kendi bünyemizden doğan irtica tehlikesidir. Her ülkede zaman zaman ortaya çıkan tehlikeler, yabancı ajanlara, bazı gizli ve kökü dışarda cemiyetlere -meselâ masonluk gibi- maledilmek istenmiştir. Meselâ Hitlere göre Almanyada ki bütün kötülüklerin müsebbibi yahudilerdir. Amerika Birleşik Devletlerindeki Ku-Klux-Klan cemiyeti üyeleri ise hedef olarak zencileri seçmiştir. Buna benzer Örnekler çok ülkede görülmektedir. Suçlu aramanın bu yolu, hiç bir zaman sorumlu kişileri veya kadroları aydınlık bir noktaya götürmemiştir. Tersine, yanlışlıklar yeni yanlışlıkları davet etmiş, gerçek tehlike ve gerçek suçluyu tespit ve bununla mücadele imkânından gittikçe uzaklaşılmış, sonra da sıra, tepetaklak devrilmeye gelmiştir.

Kafaları esrarlı hayallerle doldurmaya hiç lüzum yoktur. Milli bünyemizi kemiren, tehdit eden, devleti zaafa götüren, geleceğimizi gölgeleyen tehlike, bizim, kendi ellerimizle ve kendi unsurlarımızdan yarattığımız bir tehlikedir. Eğer lâik eğitime gereken önem verilseydi, irtica ve taassup şahsi menfaatler, politik amaçlar için körüklenmeseydi, herhalde bugün Türkiyenin görünüşü böyle, olmazdı.

Türkiyede komünistler de vardır. Hattâ Moskovaya yahut Pekine bağlı ajanların faaliyet göstermesi de mümkündür. Ama bunların sayılarının ve etkilerinin, 30 milyonu ve koca bir ülkeyi tehdit eder seviyeye ulaşması maddeten mümkün değildir. Bunun tek istisnası, tahrik edilen iç çekişmeler ve bölünmeler sonucunda Türkiyenin bir anarşinin kucağına düşmesidir. İşte o takdirde komünisti de, faşisti de emperyalisti de Türkiyede rahat rahat at oynatabilecektir.

Şeker bayramının ilk günü Gazi antebin Örneriye camiinde halka vaiz vermek için kürsüye çıkan Ab durrahman Nakışçıya, Anayasayı ve devlet düzenini sarsacak anlam daki şu sözleri söyletenler herhalde komünistler değildir:

"— Allahın kelâmı Kuran-ı kerim varken, başka şeylere -modern kanunlar kastediliyor- ne lüzum var? Arkadaşlar, bugün sokaklara çıkamaz olduk. Utancımızdan yerin dibine geçiyoruz. Kadınlar ve kızlar, boyanıp pudralanıp, müstehcen yerlerini açarak sokaklarda geziyorlar. Bunlara niçin mâni olmuyorsunuz? Siz erkek değil misiniz? Mâni olamazsanız, intihar edin. Kadın, erkeklere bir emanettir. Onları istediğiniz gibi yola getirebilirsiniz!"

Ramazanda ve bayramda Türkiyenin onbinlerce camisinde, Câhil veya kötü niyetli vaizler, Moskova

Eee, iktidar ellerindedir!

Eminsular diye bilinen eski askerlerin bir haksızlığa kurban gitiklerini kabul etmeyen hiç kimse yoktur. Orduda bir ayıklama samanla ve hislerden uzak, rasyonel şekilde yapılabilirken bunun "ihtilâlci metodlar"la yapılması Türk Silahlı Kuvvetlerini bir çok genç kıymetten mahrum bırakmıştır.

Eminsular kendi aralarında bir dernek kurmuşlar ve uğradıkları haksızlığın telâfisini istemişlerdir. Bu talep iki büyük partiden iki değişik karşılık görmüştür. C.H.P. muamelenin haksızlığını görmüştür, bundan dolayı esef beyan etmiştir, işin olmaması için İnönünün müdahalede bulunduğu, fakat bunun kaale alınmadığı bildirilmiştir. Ancak C.H.P. "durumun özelliği" dolayısıyla, Eminsuların tekrar orduya dönmeleri diye bir imkânın bulunmadığını, bunun tarifsiz zararlar vereceğini açıkca belirtmiştir. Maddi telâfi, manevi telâfi.. Peki. Ama bir "yuvaya dönüş", C.H.P. tarafından gerçekleşebilmesi mümkün ihtimal olarak görülmemiştir.

AP. Eminsulara "Aaa, peki ! Siz bizi destekleyin; bizden olun, bize oy verin, bizim hizmetimizde çalışın, biz sizi, iktidara geldiğimizde derhal görevlerinize iade ederiz.." demiştir. Bu tutum üzerine bir militan Eminsu takımı A.P.'nin içinde veya yanında yar almıştır. En makul olanlar ise, kabiliyetlerini sivil sahada kullanmışlar ve hayatlarına yani istikametler Vermişler, C.H.P.'nin görüşünü anlamışlardır.

Şimdi bu militan takım, A.P.'ye hücumlar çoğaldığında, onu savunmak için kolları sıvamıştır ve Tabii Senatörlere veryansın edip C.H.P.'yi suçlamakta, Demirelin meşru iktidarının da yanında olduklarını bildirmekte, A.P. organı gazetelere manşet sağlamaktadır.

İyi ama, A.P. iktidardadır. Hem de, tam çoğunlukla. Halbuki Eminsular Ordunun gene dışındadırlar. A.P.'nin vaadleri ne oldu? Hani, C.H.P. için imkânsız olan A.P. için kabildi? Niçin,' "yuvaya dönüş"ün kapısı açılmadı?

Hey yarabbi, şu, kandırılmaktan hoşlanan insanlar.. Ne çekiyorsak, biz onların seçmenliğinden çekiyoruz.

dan veya Pekinden değil, AP iktidarından aldıkları cesaretle gümbür gümbür bağırmışlar, hurafelerden uzak dinî tavsiyeler yerine, zehir saçmışlardır. Bayramda, Sakaryanın Pamukova bucağında müslümanları aydınlara karşı cihada çağıran vaiz, Akyazıda "Kitabımız varken, müslümanlık varken, başka şeye ne lüzum var?" diye konuşan müftü, verilebilecek çok sayıda örnekten sadece birkaçıdır. Bu çeşit karanlık faaliyetler büyük şehirlerin göbeğine kadar girmiştir. •

Öğretmenler ve eğitimciler, bu çeşit karanlık niyetlilerin baş hedefidir. Tarsus Okul-Aile Birliğini ele geçiren ve toplantıları "fatiha"' ile açan gericiler, lisenin devrimci Müdürü Necmettin Karagülleyi oradan sürdürmeye uğraşmaktadırlar. Narman ilçesinde düzenlenen bir "toplum kalkınması semineri"nde konuşan Müftü Yaşar İşcan, bütün öğretmenleri dinsizlikle itham etmiştir.

Nurcuların faaliyetleri de 'son zamanlarda kesafet kazanmıştır. Risale dağıtımına hız verilmiştir. "Süleymancılık" adıyla anılan bir akım genişlemekte ve zararlı etkisini arttırmaktadır.

Ancak şunu unutmamak gerekir: Meşrutiyettenberi, bu istikameti tutan hiç bir yönetim ayakta kalamamıştır. Başarısızlığa düşünce dine sarılan İttihat ve Terakki, kurulur kurulmaz bu yolu tutan Serbest Fırka, birkaç sene direnmesine rağmen sonunda bu istikamete giren DP, hep tarih olmuşlardır. Çünkü, nerede olursa olsun, ileriye gidiş, geriye gidişten daha güçlüdür ve' bu, Türkiye için de böyledir.

Kulağa Küpe

Oldu da bitti, maşallah!

Muhteşem Süleyman, Hacı adayı Süleyman, Müslüman Süleyman derken A.P.'li basın organları nihayet Cumhuriyet Hükümetinin Başbakanına nasıl hitap edeceklerini de kararlaştırdılar: Türk başveziri Süleyman! (Bk. Zafer, 1 Şubat 1966)

Bir de Halife Hazret-i Süleyman dediler mi, tamam olacak. Hani hazretin de halifelik yolunda bulunmadığı iddia olunamaz ya..

Seçimler

"Oynak Savunma"

Her şey, MP'li Memduh Erdemirin Meclis Başkanlık Divanına verdiği önergenin okunmasıyla başladı. MP Grupunun, "Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Turalın Milli Savunma Bakanına gönderdiği mektup ile Başkan Johnson'un me sajının basına intikali hususunda Meclis araştırması" isteyen önergesi gündemin 9. maddesini teşkil ediyordu. Erdemirin, bu önergenin ön celikle görüşülmesi için verdiği önerge okununca, AP sıralarından bir uğultu yükseldi. Bunun anlamı açıktı: AP'li milletvekilleri, Hükümetin arzusuna paralel olarak, önergenin öncelikle görüşülmesine karşıydılar.

Önerge üzerinde yapılan konuşmalardan sonra Başkan Ahmet Bilgin, oylamanın iş'ari oyla yapılacağını bildirdi. Neticede, muhalefet partileri milletvekillerinin müspet oy kullanmalarına rağmen, önerge AP Grupunun oylarıyla reddedildi. Böylece Hükümet üyeleri de, AP'liler de derin bir nefes almak imkânını buldular. Fakat bu rehavet uzun sürmedi. Zira gündemin "Başkanlık Divanının Sunuşları" bölümünün 1. maddesini Adalet Bakanı tarafından verilen bir önerge teşkil ediyordu. Önergede, muhalefet partilerinin üzerinde titizlikle durdukları "Milli Bakiye" ve "Birleşik Oy Pusulası" sistemini değiştiren Seçim Kanunu Tasarısının bir geçici komisyonda görüşülmesi isteniyordu.

Önerge okunur okunmaz, İktidar Grupu dışında kalan milletvekilleri salonu topluca terkettiler. Salonda sadece beş muhalif milletvekili kaldı.

İsmail Hakkı Akdoğan ile İhsan Ataövün konuşmalarından sonra, salonda bulunan beş muhalif milletvekili ayağa kalkarak, çoğunluğun olmadığım bildirdiler ve yoklama yapılmasını istediler. Yoklama sonunda, salonda çoğunluğun bulunmadığı tespit edildi. Muhalefet, askeri bir tâbirle "Oynak savunma"ya geçmişti. Bu, bilerek geri çekilme anlamına gelmektedir ve düşmanı müşkil duruma sokar. Ancak yarım saatlik sürede AP'liler 218 oyu derlemesini becerdiler.

İki yoldan biri

Hükümeti bu yola iten sebep, geçtiğimiz hafta içinde, muhalefet partileri temsilcilerinin -MP hariç-iştirakiyle yapılan ortak toplantılarda bir çare bulunamamasıdır. Oysa AP Hükümeti, giriştiği sulh taarruzu sonucunda, muhalefet partilerini, üzerinde titizlikle durulan bu meselede kendi' görüşüne yaklaştıracağını, böylelikle de Tasarıyı Parlâmentodan gürültüsüzce geçirebileceğini ummaktaydı. Fakat bu toplantılar bir sonuç vermemiş ve Hükümet gene yalnız kalmıştır.

Tasarının bir geçici komisyonda

Siyasî Parti temsilcileri Seçim Kanunu için görüşüyorlar
Boşa çıkan pazarlık

• görüşülmesini öngören Adalet Bakanının önergesi, derginin piyasaya çıktığı gün Mecliste yeniden oya sunulacaktır. Hükümetin bu defa daha hazırlıklı olacağı ve AP'li milletvekillerinin tamamını toplantıda hazır bulundurmak için de bazı tedbirler alacağı muhakkaktır. Bu durumda, muhalefet partileri diretseler bile, önerge AP'lilerin oylarıyla kabul edilecek ve bir an önce Genel Kurula gönderilmesi için bir Geçici Komisyon teşekkül ettirilecektir. Bu kuvvetli ihtimal karşısında, muhalefet partilerine mensup milletvekilleri arasında şu anda iki görüş belirmiştir: Ya geçici komisyon toplantılarına katılarak, Milli Bakiye sistemini savunmak, ya da Komisyon çalışmalarına iştirak etmeyerek, iktidar partisini kaderiyle başbaşa bırakmak...

Hükümet

iflâs eden politika

Olayların su yüzüne çıkışı, Kıbrıstaki kıbrıslı mücahit öğrencilerin anavatana dönmekte olduklarının haber alınmasıyla başladı. Dışişleri Bakanlığı, geçtiğimiz hafta Cuma günü bir açıklama yaparak, öğrencilerin tatillerini geçirmek maksadıyla anavatana gelmekte olduklarını bildirdi. Açıklama o kadar kısa ve sathi, şekilde hazırlanmıştı ki, olayları günü gününe izlemeyenler, haberin önemini kavramakta hayli güçlük çektiler. Öğrencilerin iki yıl kadar önce Kıbrısa ne maksatla gittiklerini hatırlayanlar için ise bu haber endişe verici oldu.

Türkiyede tahsilde bulunan kıbrıslı öğrenciler, bir yolunu bulup gönüllü olarak Kıbrısa gitmişler ve Erenköy savaşları sırasında ram saldırılarına kahramanca karşı koymuşlardı. Bu çarpışmalar turasında kimi şehit düşmüş, kimi gazi olmuştu. Mücahitlerin hemen hepsi de üniversite öğrencisiydi. Başlangıç böyle iken, şimdi toplu halde niçin Türkiyeye dönüyorlardı?

Zihinlerde beliren soruların cevaplarını araştırıp bulmak gene gazetecilere düşüyordu. Gazeteciler, Dışişleri Bakanlığıma açıklaması üzerine derhal faaliyete geçtiler ve Dışişleri Bakanıyla Bakanlık Sözcüsünü, olayın ayrıntılarını öğrenebilmek için, sıkıştırmağa başladılar. Olaya rutin bir haber süsü veren Çağlayangil, vakit ilerledikçe bunalmağa başladı. Çünkü gazetecilerin çeşitli kaynaklardan öğrendikleri bir takım haberler, Hükümetin Kıbrıs politikasının iflâs ettiğini ortaya koyuyordu. Meselâ, bir habere göre, mücahit öğrenciler Komutanlarına karşı ayaklanmışlardı. Ayaklanma gerekçesi de, günlerin boş geçtiği, rumlarla çarpışılmadığıydı.

Çağlayangilin telâşı

Bir başka haber de, türk cemaati içinde bir darbe teşebbüsünün öğrenildiği, bu yüzden cemaat lideri Dr. Fazıl Küçüğün intihar ettiği yolundaydı. Daha başka bir habere göre de, Türkiyenin Kıbrısa askeri bir müdahalede bulunmasının ancak, türk cemaatinin Kıbrısta Cumhuriyet ilan etmesiyle başlayacak rum saldırıları neticesinde mümkün olabileceği fikrini savunan liderlerin bu yoldaki bir teşebbüsüne komutanlar engel olmuşlar ve öğrenciler de bu yüzden Türkiyeye dönmek istemişlerdi.

Milli Cephenin çözülmeğe başladığı kanaatini yaygın hale getirme tehlikesi taşıyan bu çeşitli söylentiler üzerine Çağlayangil, aynı günün akşamı Demirelle bir görüşme yaptı. Demirel bu görüşmede, olayların basında büyütülmemesi için Çağlayangilden çare aramasını istedi. Bunun üzerine Çağlayangil gazete bürolarına telefon ettirterek, büro temsilcilerini, gizli bir görüşme için Bakanlığa çağırttı.

Saat 18'de Bakanlık makamında cereyan eden görüşmede Çağlayangil, gazetecilerden şunu istedi;

"— Lütfen, milli menfaatleri zedeleyici, Kıbrıstaki mukavemet cephesini zaafa düşürücü yayınlardan kaçınınız!"

Bunları söylerken Çağlayangilin hali görülmeğe değerdi. Sigarasından derin bir nefes çekiyor ve gazetecileri ayrı ayrı süzerek, tepkilerinin ne olacağını anlamağa çalışıyordu. Gazetecilerin derdi ise daha başkaydı. Sabaha karşı Kıbrıstan hareket eden ve öğrencileri getiren gemi ne zaman ve nereye gelecekti? Öğrenilmek istenilen buydu.

Çağlayangil, gazetecilerin bu sorusuna kesin bir cevap veremedi ve Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü Oktav İşcene:

"— Geminin ne zaman, nereye geleceğini siz biliyor musunuz?" diye sordu.

Işcen "Bilmiyorum" diye cevap verince, Çağlayangil sözlerine şöyle devam etti:

"— Peki, o zaman Refik Tulgayı telefonla arayıp soralım."

Ne var ki, Çağlayangil Tulga ile görüşmeğe fırsat bulamadı. Tam bu sırada odaya giren Özel Kalem Müdürü, kendisinin, Başbakan tarafından Bakanlar Kurulu toplantısına çağırıldığını bildirdi. Bu, Çağlayangil için bir cankurtaran simidi yerine geçti.

Dışişleri Bakanı Çağlayangil gazetecilerle
Bozgun ama, ne bozgun!..

İKTİSADİ VE MALÎ SAHADA

Borçlar

Gerçeğin dili

Geçtiğimiz hafta içinde yapılan "İkinci beş yıllık Plânın hedef ve stratejisi neler olmalıdır?" konulu toplantı, birçok meseleleri -bir kere daha- gün ışığına çıkardı. Ayrıca, hafta içinde, Plânlama Teşkilâtının, dış borçlarla ilgili raporu da Türkiyenin içinde bulunduğu durumu ortaya koymak bakımından önemli bir belge teşkil etti. Plânlama toplantısında en ilgi çekici sözleri, şüphesiz ki, İzmirin AP'li Belediye Başkanı Osman Kibar ile beslenme uzmanı Doç. Dr. Osman Koçtürk söyledi. AP'li Belediye Başkanı, enflâsyon konusunda şöyle dedi:

"— Fiyat artışlarının sebebi bünyevidir. Artışları önlemek için ya istihsali arttırmak, ya da ithalâta baş--amak gerekir. Zavallı belediye reislerine güvenmekle bu iş olmaz. Devlet sektörü, ekonomimizde nâzım rol oynamaktadır. Devlet işletmeleri zamlara başlarsa, özel sektörün zamları da kapıdadır. Bu, böylece biline!"

Doç. Dr. Osman Koçtürk ise, açlar memleketi Türkiyede, yapılan hesaplara göre, doğru dürüst gıda alamıyan türk halkının, bedenlerini yiyerek yaşadığını, işçilerimizin bedenlerinin yüzde 15'inin gıdasızlık yüzünden kendilerine gıda olduğunu" belirtti, sözlerine şöyle devam etti:

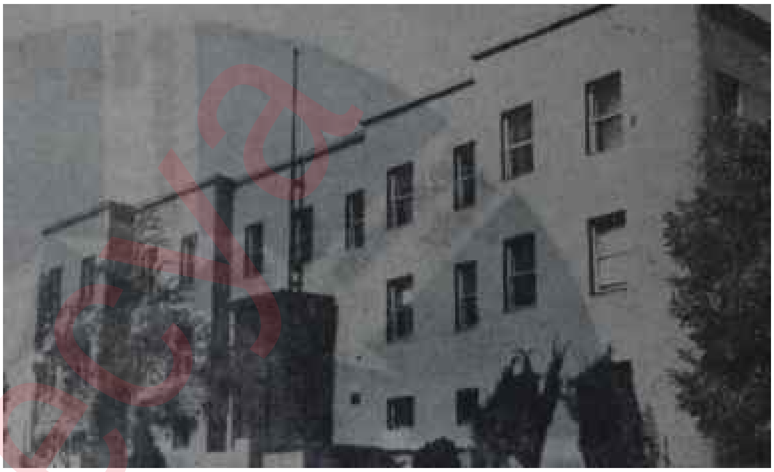
"— Bir açlar ülkesi Türkiyede, sanayii bırakınız, daha tarımımız bile kendi ihtiyaçlarımıza göre planlanmamıştır. Açlar ülkesi Türkiyede, ileri memleketlerin halicinin piposu için tütün, pastası için fındık yetiştirmekteyiz. Diğer taraftan, temel gıdalarımızı dışardan getirttiğimiz gibi, yağ ihtiyacımızı karşılamak için de Amerikadan soya ithal etmekteyiz. Yeterince et yüzü görmeyen köylünün elindeki hayvanlar da Et-Balık Kurumu tarafından toplanmakta ve büyük şehirlere sürülmektedir.."

Başbakan Demirel ise, tartışmalara katılmadığı halde, toplantıyı açış konuşmasında, bütün ağırlığı, ne anlama geldiği anlaşılmayan "Bizimdir diyebileceğimiz bir Plân hazırlayacağız" sözleriyle ifade ettiği bir fikre verdi. Plânı pilâv yapan AP ileri gelenlerinin kafalarının içini çok iyi bilenler için herhalde, bu sözlerin özel bir anlamı olsa gerektir. "Plân, dar ceket olmamalıdır". "Plân, halkın gönüllü olarak katılabileceği bir plân olmalıdır", "Kamu sektörü yatırımları fazla değildir", "Devlet sanayie girmesin, alt yapı işlerini yapım, bir de bizim malımızı mülkümüzü korusun, yeter" incileriyle, Sanayi Bakanının geçenlerlerde işçi liderlerine söylediği "önce sanayileşelim, sosyal adalet de arkadan gelsin" sözleri, Başbakan Demirelin, "Bizimdir diyebileceğimiz bir Plân" şeklindeki sözlerine ışık tutacak niteliktedir.

Borç bini aşınca.,,

Ne yazık ki Türkiyede, ekonomik meselelerle ilgilenen, memleketin geleceğini bu meselelerin halinde görenlerin sayısı çok azdır. Bayram dualarıyla memleket idare etme hevesinde olanlar ise bundan sürdükleri şartların, bazı küçük değişiklikler dışında, olduğu gibi kabul edildiği görülmüştür. Borçlanmada belli bir hedef, politika ve hesabımız yoktur. Bugünün ağır borç yükü ve şartları nasıl dün yapılanlardan ileri gelmişse, yarının ağır şartları da bugünkü uygulamadan meydana gelecektir.

Dış borç almakta, pazarlıklarda, borca muhtaç adam psikolojisinden kurtulmamız şarttır. Nasıl, borç alan ülkeler borç almaya zorunlu ise, bazı borç veren ülkeler de, ekonomilerinin durgunluğa girmemesi için borç vermek ihtiyaç ve zaruretindedirler. Bu mesele, alanla veren arasında bir menfaat çatışması veya dengesi meselesidir ve Önemli

Devlet Plânlama Teşkilâtı binası

Ses veren dağ

cesaret almaktadırlar. Türkiye bugün, sözüm ona plânlı bir devreye girdiği halde, ortalama kalkınma hızı hiç ümit verici değildir. Borç gırtlaktadır, topraklar ölmüştür, insanlarımız yâdellerdeiür.

1965 yılında devletin iç ve dış borçları bütçesinin ikibuçuk misline çıkmış, dış borçların ana para ve faiz tutarı 22 milyar lirayı bulmuştur. Hükümetin de yararlanması için yetkili yerlere sunulan raporda Devlet Plânlama Teşkilâtı, dış borçlar konusunda aynen şunları söylemektedir:

"Türkiyede borçların hesabı bile tam olarak tutulmamaktadır. Borçlanma meselesi hakkında belli bir politikanın tespiti artık şart haline gelmiştir. Dış borçların alınmasında, bize borç veren ülkelerin ileri olan, önceden bilinçli olmaktır."

Plânlamanın raporunda, plânsız ve hesapsız alınan borçların getireceği meselelerin can alıcı yeri hakkında ise şöyle denilmektedir:

"Bu gibi hallerde bir memleket, şu veya bu şartla dış borç bulmak zorunda kalacaktır. Borç müzakerelerinde, borçların şartları üzerinde pazarlık edebilme imkânı kalmıyacak; gayenin günün birinde, ne şartla olursa olsun, birikmiş borçların taksit ve faizlerini ödeyebilmek için yeni ve durmadan yeni borç bulabilmek haline gelmesi zorunlu olacaktır."

Görünen köy

Meseleler memleketi olmaktan hâlâ kurtulamayan Türkiyenin bu

konudaki geleceğine işaret eden eski İktisadî Plânlama Dairesi Başkanı Prof. Besim Üstünel, İktisat Fakültesi Mezunları Derneğinde, haftanın başındaki Pazar günü verdiği bir konferansta şunları söyledi:

"— İhracatta geleneksel tarım malları yerine sanayi mallarına, mamüllere, işlenmiş maden ve mal ihracatına geçmek ve bunun için de yurt içinde bu sanayileri kuvvetlendirmek, önce ithal mallarına karşı yurt içinde rekabetlerini sağlamak, onbeş - yirmi sene sonra da ihracat kabiliyeti kazanmalarına yardım etmek lâzımdır. Aksi takdirde, durmadan mâmûl alıp, tarım maddeleri ve ham cevher satarsak, ilelebet bu hal sürüp gider. Anayasada var diye Plânlama Teşkilâtını muhafaza etmek; fakat birçok işleri Plânlamaya danışmadan yapmakla işler yürümez. Planlı devrenin başından bu yana ekonomide düzelme olmuş, Menderes ekonomisine borç vermeyi reddeden Dünya Bankası, Türkiyeyi. borç verme bakımından artık güvenilir bulmaya başlamıştır. Fakat, Plana rağmen plansız bir ekonomi politikası çok kısa bir zaman içinde eski durumu geri getirecektir."

Bu sözlerin mânasını anlamayan, anlamak istemeyenlerin felsefesi ise "Borç bini aşınca, baklava börek yemeli"dir. Ama, baklava - börek düşkünlerine uzatılan "Madenlerinizi bize verin", "sahillerinizi biz halledelim", "sanayinizi biz kuralım" şeklindeki, teklifler herhalde, baklava börekçilerin ağızlarının tadını kaçıracak acılıktadır. Daha da ağırları bazı ülkelerde oynanan trajedilerde görülmektedir. İktisadî kalkınması için her çeşit potansiyeli olan, fakat basiretsiz yöneticiler elinde bulunan ülkelerin bu hallere düşmemesi için çeşitli imkân ve yollar mevcuttur.

DÜNYADA OLUP BİTENLER

Fransa

De Gaulle'ü sarsan skandal

Bundan üç ay kadar önce, 29 Ekim 1965 Cuma günü, Parisin ünlü Orly hava alanına, İsviçre hava yollarının Cenevreden gelen bir yolcu uçağı indi. Uçaktan çıkanlar arasında orta boylu, sağlam yapılı, siyah saçlı, orta yaşlı esmer bir adam da vardı. Pasaportuna bakan giriş görevlileri, bu adamın, kendi ülkesinde iki defa ölüm cezasına çarptırılan Faslı solcu lider Ben Barka olduğunu anladılar. Sonradan bir yakınının anlattığına göre, Fas otoriteleri tarafından uzun bir süredir aranılan Ben Barka, Parise, geri kalmış ülkeler üzerine bir doküманter hazırlamak isteyen bir film yapıcısıyla görüşmek üzere gelmişti. Yapıcının adı George Franju, senarist de Philippe Bernier adındaki bir gazeteciydi. Dokümanterin çevrilmesi için gerekli parayı da, adının George Figon olduğunu söyleyen, geçmişi karanlık bir adam bulacaktı.

Ben Berkanın Orly hava alanına inmesinden tam bir gün sonra, 30 Ekim sabahı da, aynı alana, Fastan gelen bir yolcu ayak bastı. Bu yolcunun pasaportuna bakan giriş görevlileri, kendisine Ben Barkaya esirgedikleri bütün saygıyı gösterdiler. Çünkü, bu sonuncu gelen, Fasın İçişleri Bakanı General Ufkir idi. Ben Barkanın can düşmanı sayılan General Ufkir, Orly'den bir özel arabaya binerek, hava alanının birkaç mil ötesinde bulunan bir banliyö evine doğru uzaklaştı. Gene sonradan açıklandığına göre, bu ev, ünlü fransız gangsterlerinden Deli Pierrot'nun yardımcılarından Georges Boucheseiche'indi. Ufkir, Boucheseiche'in evinde bir gün kadar kaldıktan sonra, ertesi sabah gene Orly'ye döndü ve Fasa kalkan bir uçağa binerek Fransadan uzaklaştı.

Aradan bir hafta kadar geçtikten sonra, Ben Barkanın kardeşi, fransız makamlarına, ağabeyinin bir haftadır ortalıkta görünmediğini bildirdi, Fransız makamlarının uzun bir **gecikmeden** sonra **yaptıkları** araştırmadan, Faslı **solcu** liderin, Fransaya geldiği gün iki kişi tarafından bir arabaya bindirilerek Boucheseiche'in evine götürüldüğü ve oradan da kayıplara karıştığı anlaşıldı. Görünüşe göre bu, yılda en azından birkaç defa dünya basınında yer alan siyasal adam kaçırmalardan biriydi. Fakat, başlangıçta böylece yorumlanan Ben Barka olayı burada kalmadı. Araştırma uzayıp geliştikçe, işin içine fransız polisi, millî emniyet, hattâ içişleri bakanlığı da girdi ve böylece; geçtiğimiz haftalarda Paris ve Rabat hükümetlerini sarsan, De Gaulle'ün yönetimini, Fas Krallığını çeşitli ithamlar karşısında bırakan, zorla kurulmak istenen Fransa-Fas dostluğunu bozan ve bütün dünyayı kendinden başka hiçbir şeyle ilgilenememek durumunda bırakan Ben Barka skandalı patlak veriverdi.

General De Gaulle
Skandal yağmuru

Arabaya buyurmaz mısınız?

Fas Kralıyla bozuştuktan sonra iki yıla yakın bir süredir İsviçrede yaşayan Ben Barka, Cenevreden Parise geldiği sırada, fransız polisinin kendisini Fasın amansız İçişleri Bakanının eline teslim edeceğine, imkânı yok, ihtimal vermezdi. Zaten onun içindir ki, 29 Ekim akşamı Franju, Bernier ve Figonla buluşmak üzere St. Germain des Prés'deki Lipp birahanesine girmek üzereyken karşısına iki fransız polisi çıkıp da kendisini kaldırımın kenarında bekleyen bir arabaya çağırdıkları zaman aklına kötü birşey getirmedi. Olsa olsa, polisler, kendisini bir pasaport veya gümrük formalitesi yüzünden karakola kadar götürecekler ve sonra da bırakacaklardı. Fakat işler hiç de umduğu gibi çıkmadı, Ben Barkayı aralarına alan polisler, faslı lideri, Boucheseiche'in evine götürdüler. Bu sırada, içinde fransız millî emniyetinden Antoine Lopez adındaki bir ajanın bulunduğu ikinci bir araba da biraz geriden onları takip ediyordu.

Ben Barka ve polisler Boucheseiche'in evine geldikleri zaman, orada, kendilerini başta Boucheseiche olmak üzere, Julian Le Ny ve Jean Palisse gibi ünlü gangsterler karşıladılar. İçerde, kapının gölgesinde de, Fas millî emniyetinin ileri gelenlerinden Larbi Milud ile George Figon bekliyorlardı. Ben Barkanın yanındaki polisler Faslı lideri gangsterlere teslim ettikten sonra bir de selâm çaktılar ve ondan sonra, görevlerini yapmış adamların iç rahatlığıyla, arabalarına binerek geri döndüler. Ertesi gün de, Boucheseiche'in evine, General Ufkir geldi. Ben Barkanın başına ondan sonra neler geldiğini henüz hiç kimse bilmiyor.

Gözlerimi kaparım...

Ben Barka gibi dünyaca tanınmış bir politikacının, güpegündüz, Parisin göbeğinde, hem de polislerle gangsterlerin işbirliğiyle kaçırılması, kurduğu yönetimin bütün kötülüklerden arınmış bir yönetim olduğunu, Fransanın kendi sayesinde şimdiye kadar gördüğü en temiz ve

lekesiz yönetim örgütüne kavuştuğunu ileri süren De Gaulle için büyük bir darbe oldu. De Gaulle'ün özel direktifi üzerine, şimdi hem Ben Barkayı gangsterlere teslim eden iki polis, hem de bu operasyonun başarısını gözleyen ajan Lopez hapishanededirler. Fakat işin kötüsü şudur ki, bunların her üçü de, Ben Barkayı gangsterlere teslim ederken yukarıdan gelen emirlerle hareket ettiklerini ileri sürmektedirler.

Gerçekten, bu üç adamın doğru söylemediklerine inanmak için ortada hiçbir sebep yoktur. Polislerin birincisi, narkotik masası komiserlerinden Louis Souchon, birkaç yıl sonra iyi bir emekli maaşıyla bir kenara çekilmek durumundadır ve yukarılara güvenmeden böyle tehlikeli bir maceraya girişmesi beklenemez. Üstelik, Souchon 3 Kasımda bu kaçırma olayına katıldığını Paris Polis Müdürü Papon'a bildirmiştir ve onun da durumu, İçişleri Bakanı Frey'e bildirdiği söylenmektedir. Böyle olduğu halde, polis müdürlüğü, bu konuda bir araştırma açmak için bir haftadan fazla beklemiştir. Gene Souchon'a göre, kendisi, bu işe, 29 Ekim sabahı İçişleri Bakanlığından gelen bir telefon üzerine katılmıştır. İkinci polis Raymont Voitot ise, Lopez'in kendilerine General De Gaulle'ün yakınlarından birinin, Devlet Başkanının Afrika işleri danışmanı Jacques Foccart'ın bu kaçırılmanın gerçekleşmesini istediğini söylediğini ileri sürmektedir.

Ajan Lopez'e gelince, onun söylediğine de bakılırsa, kendisi bu işe millî emniyet şeflerinden Leroy'un isteği üzerine katılmıştır ve 31 Ekimde de, Leroy'a, durumu olduğu gibi bildirmiştir. Şimdi işinden uzaklaştırılmış bulunan Leroy da, olup bitenleri, 2 Kasımda millî emniyet şefi General Jacquier'ye anlattığını ileri sürmektedir. Bütün bunlara rağmen, olayla ilgili araştırma, yukarıda belirtildiği gibi, ancak 11 Kasımda açılabilmiştir.

Ölüler konuşmaz

Ben Barka skandalına katılan gangsterlere gelince, bunların hemen hepsi, araştırma açılıncaya kadar bir tarafa kaçmak fırsatını bol bol bulmuşlar ve bu fırsatı da kaçırmamışlardır. Şimdi ortalıkta ne Boucheseiche, ne Le Ny, ne de Jean Palisse vardır. Yalnız bir tek gangster, Georges Figon, daha geçen haftanın başına kadar, elini kolunu sallaya sallaya Paris sokaklarında dolaşmaya devam etmiş, hattâ bu arada gazetecilere bol bol demeçler de vermiştir. Fakat fransız polisi aklı başına gelip de Fifon'u tevkif etmeye gidince, Renaudes sokağındaki evde, kafasına kur-un sıkılmış bir Figon bulmuştur. Polis Figon'un intihar ettiğini ileri sürmektedir, fakat basın, eski gangsterin, konuşmasını istemeyenler tarafından öldürüldüğü kanısındadır.

Ne tarafından bakılırsa bakılsın, bu skandalın Fransanın prestijine büyük bir darbe olduğuna şüphe yoktur. Bunu bilen De Gaulle de, şimdi, sarsılan itibarını düzeltmek için, bütün sıkı tedbirleri almak kararındadır. Bu arada, milli emniyet şefi General Jacquier'yi işbaşından uzaklaştırmış, bu teşkilâtı başbakanlıktan alarak savunma bakanlığına bağlamıştır. Olaya adı karışan İçişleri Bakanı Frey hâlâ koltuğunu korumaktadır. Ancak, yorumcuların büyük 'çoğunluğu, Frey'in bu işe bir çıkar umarak karışmadığını, fakat bu skandalın başkanlık seçimlerinden önce ortaya çıkmasını önlemek için tahkikatı geciktirmek yoluna gittiğini sanmaktadır. Herhalde De .Gaulle de bu yüzden Frey'e dokunmamaktadır. Buna karşılık, Generalin Afrika işleri danışmanı Jacgues Foccart bütün okların atıldığı en önemli hedef olmaya devam etmektedir.

Bu, skandalın kendi yönetimine indirdiği büyük darbenin izlerini silmek isteyen General De Gaulle bir yandan fransız emniyet teşkilâtı; içinde gerekli temizlikleri ve değişiklikleri yaparken, öteyandan da bu işe karışan Faslı görevlilerin peşine düşmüş bulunmaktadır. Bu arada, Fas Dışişleri Bakanı General Ufkir için gıyabî tevkif müzekkeresi kesilmiştir. De Gaulle, Faslı Generalin Fransaya verilmesini ve fransız adaleti önünde yargılanmasını istemektedir. Hattâ, eğer Rabat hükümeti bu isteğe uymayacak olursa, Fransanın Fasa yaptığı ekonomik yardımı keseceğini, gerekirse Rabat ile Paris arasındaki bütün bağları koparacağını söyleyecek kadar ileri gitmektedir. Fakat Fas Sultanı şimdilik De Gaulle'ün bütün baskılarına karşı koymaktadır.

Tüli'den haberler

Düğün havası

Dışişleri ailesi, şu günlerde dış politika bakımından pek parlak günler geçirmiyor, fakat aile çevresinde bir düğün havası esiyor. Bakanlığın bekârları birer ikişer azalıyor. Adnan Bolak ile ressam manken Tülin Okanın önünde sonunda evlenmeleri bekleniyor. Paristen İlhan Yasar, Alâeddin Tiritoğlunun kızı Tomris Tiritoğlu ile evlenmeğe hazırlanıyor. Lefkoşedeki Elçiliğimizin genç sekreteri Orhan Kulin de kıbrıslı bir gençkız ile evlenme hazırlığı içinde. Genç memurlardan Miray Tekelioğlu ise İstanbulda yapılan güzel bir düğünden sonra eşini alıp Ankaraya geldi. Ama, Bakanlığın bütün bekârları bu düğün havasında değil. Bilhassa müzmin bekârlar, Hâmit Batular, Pertev Subaşılar, Vecdi Türeller ve Kâmran Gürünler hürriyetlerinden vazgeçmek niyetinde görünmüyorlar. Bu müzminler arasında, evlenecek kadınların ve gençkızların gözünde parlak bir koca adayı kalmaktan hoşlananlar da var, evlilik fikrinden şu veya bu sebeple uzaklaşanlar da...

Geç olsun da güç olmasın

Vaktiyle İzmir sosyetesini de, politik çevreleri de çok dalgalandıran bir hikâye artık tatlı bir sonuca bağlandı: İzmirin çok iyi tanıdığı Cavidan Dora, Almus Vireskala ile evleniyor. Vireskala adını hatırlayacaklar elbet bulunacaktır. Hani; bir aralık Celâl Bayarın yeğeniyle evliydi de, Ege sosyetesinde Bayar ailesinin damadı olarak nam salmıştı, işte o... Cavidan Dora geride hayli sıkıntılı ve üzüntülü günler bıraktı, fakat şimdi çok mesut, eski sevgilisiyle evlenmek için bütün hazırlıklarını tamamladı.

Kibarca işler

İzmir Belediye Başkanı Osman Kibarın, İzmirin çeşitli belediye ihtiyaçları yanında bir de opera açmayı düşündüğü söyleniyor. Kibarın, daha şimdiden çok parlak tasarıları varmış, bazı sanatçıların İzmirde konserler vermesi için hazırlıklar yapıyormuş. Bu sanatçıların başında da Nevin Pere var, diyorlar Haydi hayırlısı!.

Hariciyenin müzmin bekârları: Kâmran Gürün ve Behçet Tüzemen
Gözde olmanın bir şartı da..

Perhiz ve turşu

Kızılayda yükselen gökdelenin kiracıları dairelerine yerleşedursunlar, Emekli Sandığının başı dertte: Bu gökdelenin bütün Ankarayı kucaklayan roof'u ile kafeteryasını kiraya vermeye uğraşıyor. Kira oldukça yüksek, taliplisi de az. Roof'a önce 60 bin lira istenmiş. Bu parayı da yalnız amerikalılar vermiş. Eh, dolar babaları için ayda 60 bin lira ödemek o kadar güç sayılmaz. Amerikalılar buraya, Çankayadaki klüplerini taşıyacaklarmış. Fakat Emekli Sandığı, roof'dan bütün ankaralıların faydalanması gerekçesiyle bu işe yanaşmamış.

Ankaranın en güzel manzaralı binasını amerikalı dostlarımızın tekeline bırakmayan Emekli Sandığının kafeterya için de aynı anlayışı göstermesi beklenirdi, değil mi? Halbuki orası bir kebapçıya kiralanmış, daha doğrusu, ihalede kafeteryayı kebapçı kazanmış Hikâyeyi duyanlar merak ediyorlar, "Emekli Sandığından başka bir dükkân kiralayıp da işletmeyen bu kebapçı, kafeteryada ne yapacak?" diye.

Gerekçesi ne ola ki?

Başbakan Süleyman Demirelin Bayram Gazetesinde yayınlanan yazısı çeşitli tepkilerle karşılaştı. Sosyetenin birçok grupları, yazının her satırını "âmin"lerle okudular. Bu arada, bilindiği gibi, Ankara Üniversitesinin bazı profesörleri de lâiklik konusunda bir bildiri yayınladılar. Bu bildiriyi Ahmet Şükrü Esmer, Nermin Abadan gibi, o günkü toplantıda bulunmayan bazı üyeler de imzaladığı halde, nedense Cemal Mıhçıoğlu imzalamamış. Nedense diyoruz ama, bu çekimserliğin nedeninin öğrenilmesi lâzım. Mıhçıoğlunu da Osman Turanların grupuna mı katmak gerekecek?

Dağ dağa kavuşmaz ama..

TRT'nin haber yayınlarında ve gazetelerde Cumhurbaşkanı Gürselin Amerika yolculuğuna Genel Sekreter Nasır Zeytinoğlunun da katılacağını duyan diplomatlar ve kordiplomatiğe yakın çevreler, dünyanın çok küçük olduğunu düşündüler. Gerçekten de dağ dağa kavuşmuyor ama, insanlar birbirlerine kavuşuyorlar. Nasır Zeytinoğlu da, bu yolculuk sonunda; bir süre önce gözyaşları dökerek Ankaradan ayrılan İranlı diplomat Koshravani ve eşine kavuşacak. Bu kavuşmaya başta Bn. Koshravani, herkesin çok sevineceği tahmin ediliyor. Belki hatırlardadır, İranın eski Ankara Elçisi Washington'a tayin edilince çok firaklı veda partileri verilmiş. Süreyya pavyonunda çok romantik sahneler seyredilmişti

Hâle Zeytinoğlu
Allah kavuştursun!

Yol hazırlığı

Dışişleri Bakanı Çağlayangil, Pakistana gitmeden önce Pakistan Elçisi Rabb ile eşinin verdiği bir yemekte bulundu. Elçi ve güzel sefireyle Pakistandan bahsettiler. Dışişleri Bakanlığından birçok genel müdür ve esinin de hazır bulunduğu yemekte, Kızılcahamam tatilinden dönen Halûk Bayülken çok neşeliydi. New- York dönüşü yüzündeki bütün efkâr bulutları dağılmıştı.

Sefireler çayı

Başbakanın eşi Nazmiye Demirelin yabancı sefirelere beşer kişilik çaylar verdiği hatırlardadır. Çankayadaki Hariciye Köşküne yerleşen Firuzende Çağlayangil bu protokol görevini daha kısa yoldan halletti: Sayısı kırkikiyi bulan yabancı temsilcilerin eşlerini ikiye ayırdı, güzel bir çay masası başında buluşturdu. 28 ve 31 Ocakta verilen çaylardan sonra bütün sefireler Bn.Çağlayangili konuşuyor, Bn. Demirel ile onun arasında mukayeseler yapıyorlar. Aradaki farkı, dünyanın her tarafından gelip Ankarada buluşan çeşitli ülkelerin ve çeşitli rejimlerin kadın temsilcilerinden dinlemek gerçekten ilginç oluyor!..

Konserle tedavi

Sevim Tuna, Ankara Kanser Hastahanesinde bir konser verdi. Kanserle savaş için bir dernek kuran başkentli kadınlar, bu konserin hastaların moralini çok yükselttiğini söylüyorlar. Hastalar, hiç olmazsa, birkaç saat kendilerini dinlemekten kurtulmuşlar. Şu var ki, hastaların moralini yükseltmek için yalnız konser vermek yetmez, hasta hanenin daha çok eksiği var. Hastaların bakımı, hemşire ihtiyacı en güzel şarkılarla bile, karşılanamaz.

"Bilmem ki bu gönülle ben.."

Yıllardanberi, açtığı resim sergileri dışında, ortalıkta pek görünmeyen, kabuğuna çekilen ve kendini resim sanatına adayan Fahir Aksoyun, içki ve sigarayı da bıraktığı söyleniyor. Söylentiye göre, yakında sakal da bırakacakmış. Eh, bırakmağa başlayınca, bazı şeyler bırakılmalı değil mi?

Ama, Aksoyun bütün bu "bırakmalarının ana sebebi ne ola ki: Yoksa, bir gönül meselesi mi?

SOSYAL HAYAT

Yayınlar

Türk toplumunda kadın

Küçük kız, kara gözlerini yavaş yavaş yerden kaldırdı, kendisine uzatılan kitaba değil, kitabı uzatan başka bir küçük kıza, onun yumuşak, dalgalı saçlarına, sveteri ile eş örgüden yapılmış kırmızı ekoseli sıcacık çoraplarına hayranlıkla baktı. Öteki gülüyordu:

"— Kitabı sana veriyorum, al" dedi.

Methiye Kızılırmak nihayet kitabı aldı, ama bakmadı, hemen koltuğunun altına sıkıştırıverdi. Gülme sırası bu defa Methiyenin annesi Halimeye gelmişti:

"— Küçük hanım, o fakir kızıdır, kitaptan anlamaz. Ama, kardeşi okula gidiyor, ona verir" diye konuştu.

"Küçük hanım" biraz bozulmuştu ama, ısrar etti:

"—Ders kitabı değil ki... Hikâyeleride sevmez mi?"

"— Anlamaz.."

"— Okula niye gitmiyor?"

"— Kız çocuğu o... Fakirin kızı okulda ne arasın? O okula giderse ben işteyken eve kim bakar, kardeşlerine kim bakar, kim sobaya kömür kor, yemeği kaynatır?"

Methiye, kitabı kapının önündeki plâstik ayakkabıların üzerine bırakıverdi. Anne ile kız, ellerindeki bezleri kovaya daldırıp işe koyuldular.

Olay, geçtiğimiz hafta içinde Yenişehirde bir evde geçti. Halime, o gün gündeliğe giderken, yardım etsin diye kızını da beraber getirmişti. Küçük çocuk hastahanede yatıyordu. Kocası da işsizdi, evi bekliyordu. Methiye için bu, şanslı bir gündü. Çalışıyordu ama, bir yandan da sık sık gözlerini kaldırıp, tanımadığı, bilmediği, yepyeni şeyleri seyrediyordu. Bu, onun için değişik bir dünya idi: insanlarıyla, sofrasıyla, köşede oturan kedisiyle...

Bir broşürün anlattıkları

Türkiyede üç kız çocuğundan biri okula gidememektedir. İşte Methiye Kızılırmak, Ankaranın göbeğinde yaşıyan, fakat okula gidemiyen üç kızdan biridir. Üniversiteli Kadınlar Derneği Ankara Şubesinin 22 Ekim 1965'te düzenlediği açık oturumun küçük bir broşür halinde çıkan özeti, türk toplumunda kadının durumunu bütün çıplaklığıyla gözler önüne seren ilginç bir belgedir. Türkiyede okuma-yazma bilmeyen kadınların sayısı, 1960 yılında 8 milyonu geçmekteydi. İşte Türkiyenin yarınını yapacak olan çocukları yetiştiren anneler, işte kanun önünde erkeklerle eşit olan kadınlar!.. Derneğin yayınladığı broşür "Kadın Milletvekillerimizden Neler Bekliyoruz?" adını taşımaktadır ve bu büyük dâvayı "Okuma • yazma seferberliği" "Kadın öğretmenlerin yetiştirilmesi", "Sosyal hizmetler, aile plânlaması", "Türk kadım ve medeni haklar" olarak beş kısımda incelemektedir. Aslında Türkiyenin sosyal, kültürel ve hattâ ekonomik büyük sorunlarının tabii bir ârazı olan bu facia, hiç şüphe yok ki, yalnızca bu yıl Millet Meclisine giren birkaç milletvekili kadınımızla Senatodaki üç kadın senatörümüz tarafından veya, soyadı vârisçisi olarak, yıllardır Büyük Meclise demir atan ve heykel gibi kalmayı tercih eden bazı kadınlar tarafından halledilecek nitelikte değildir. Derneğin istediği, kadın temsilcilerin dâvaya önayak olmasıdır.

Türkiyenin ekonomik ve sosyal gelişimi toplum kalkınması yoluyla olacaksa, kadını eğitmeden, onu bugün içinde bulunduğu faciadan kurtarmadan toplum kalkınmasını başarmak mümkün değildir. Broşürde Lemis Akurgal, okul ve öğretmen yetersizliği yanında, halletmeye zorunlu bulunduğumuz **bir** sorun üzerinde daha durmuştur: Türkiyenin bir çok yerlerinde **kız** çocukları taassup yüzünden ve aynı zamanda, evde işe yaradıkları için okula gönderilmemektedirler. Kuran dersleri, birçok yerlerde, onlar için ilkokulun yerini almıştır.

Genç kızların eşit eğitimden uzak olan şartları yalnızca nüfusumuzun çoğunluğunun yaşadığı köylerde değil, köylerden şehirlere akın eden nüfusun yaşadığı mahallerde, gecekondularda da aynı orantıda devam etmektedir. Dernek, milletvekillerinden okul ve öğretmen ihtiyacını karşılayacak bir plânın uygulanmasına yardımcı olmalarını, birçok tedbirler yanında, yetişkinler **için** de okuma-yazma kurslarının açılmasını istemekte, bir milli eğitim seferberliğini kalkınmamızın vazgeçilmez unsuru olarak kabul etmektedir. Ne yazık ki son Hükümet Tasarısında Milli Eğitim bütçesine eklemek şöyle dursun, indirim yapılmış, Komisyon bu indirimi de yeterli bulmayarak, âdeta "bu para ile ne yapalım? Dâvaları hallettik" dercesine indirimi daha da fazlalaştırmıştır. Kuran kursları

(AKİS — 6)

Ya "Mangırt"ı ne yapacağız?

TMGT tarafından yayınlanan "Langırt Faciası" raporu, okullarda ve evlerde, uzun zamandır tartışılan ve endişe yaratan bir konunun büsbütün su yüzüne çıkmasına ve Meclise kadar gitmesine önayak olmuştur. İki senatörle bir milletvekili, Langırt ismi verilen oyun makinelerinin yasaklanman için kanun teklifi vermişler, ayrıca Mecliste bir basın toplantısı düzenlemişlerdir.

Doğrudur. Langırt salonları, öğrencilerin okuldan kaçmalarım teşvik etmekte, onları kumara, serseriliğe alıştırmakta; üstelik, büyüklerin de dadandıkları bu gibi yerler çeşitli ahlaksızlıklara yuva olmaktadır. Seks partileri, küçük kızların bilmeden sürüklendikleri çeşitli eğlence toplantıları buralarda kurnazca planlanmakta; Langırt fırtınasına yakalanmış gençler, sınıftaki kız arkadaşlarını "ağabey"lerine ve hattâ "amca"larına tanıştırmak için buralarda, çeşitli yollardan cezbedilmektedirler. Kısacası, Langırt salonları "gençliği maddi ve mânevi anlamda zehirleyen, onları uyuşturucu maddeye kadar her çeşit kötü alışkanlıklara iten" tehlikeli birer yuva halini almıştır. Herkesin gözleri önünde cereyan eden bu facianın da kanunla önlenmesi -çünkü kontrol, kanun çıkmadıkça, tamamiyle yetersiz kalmakta ve kontrol revülerini de bazen beraber' sürüklemekten başka işe yaramamaktadır zamanı çoktan gelmiştir. Ne var ki gençliği kurtarmak için yasaklayıcı bir kanun beklenilen sonucu veremiyecek ve "Mangırt" kısa zamanda "Langırt"ın yerini alacaktır.

Nedir bu mangırt? Mangırt, gençleri, boş zamanlarını değerlendirme, yaşlarının ve yaşadıkları çağın kendilerine hissettirdiği ihtiyaçları olumlu bir şekilde karşılama, kısacası bunalmadan yaşama imkânlarından yoksun bırakan bir toplumun yaratacağı başka tip bir "langırt"tır. Mangırt, Anayasanın "ticaret serbesttir" ilkesinden ve çeşitli kanunların çeşitli maddelerinden faydalanarak. kısa zamanda ortaya çıkacaktır. Çünkü bizim gençliğimiz, hangi çevrede olursa olsun, tam bir avarelik, hedefsizlik, iç sıkıntısı ve tatminsizlik içindedir. İçindeki enerjiyi, yaşama, yaratma dürtülerini iyi ve olumlu hedeflere yöneltme imkânlarından yoksun olduğu için, langırtlar ve mangırtlar hiçbir zaman onun yakasını bırakmıyacaktır. Meselâ, şimdi bir de diskotek derdimiz var. Dünyanın her yerinde diskotekler, gençlerin, yaşıt kız ve erkek çocukların günün belirli saatlerinde dansetmelerini, o delice modern dansları yapıp öğrenme ve zararsız bir şekilde eğlenmelerini sağlamak için düşünülmüş, ticari mahiyette, fakat şartlarla kısıtlanmış yerlerdir. Buralarda en son plâklar çalınır, içki yoktur. Belirli yaştan yukarı veya aşağı olanlar buralara giremezler. Ayrıca, büyüklerin gözü önündedir. Çünkü bu gibi yerler geniş camlı, aydınlık salonlarda, hiçbir gizlilik taşımayan binalarda bulunurlar. Çocuklar gazoz nevinden şeyler içerler arkadaşlarıyla gelir, danseder, giderler. Bizde de bu yıl sözde diskotekler açıldı. Her yaştan gençler, karanlık izbelerde dizdize oturuyor, içki içip, hoş vakit geçiriyorlar. Duyduğumuza göre "hücreli diskotekler" bile varmış. İşte size yeni bir Mangırt!.. Çocuklar sokaklarda başıboş, hedefsiz dolaştıkça, ticari zihniyet kanunun kanatları altında daha neler, neler icadetmez!..

Bugün eğlence, bilim açısından 'toplum kalkınmasının ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmakta, ona göre eğitim ve öğretim sistemine kadar girmektedir. Yalnız kitap okuyarak, not alarak yetişmek felsefesi artık tarihe karışmaktadır. Bugünün gençliği kitapların yanısıra yaşamak ihtiyacını da duymakta, bu ihtiyaç olumlu yola yöneltildiği zaman iyi vatandaş olarak yetişenlerin sayısı artmaktadır. Öyle bir toplum düşünün ki gene, sınıfta yanyana oturduğu kız arkadaşını sokakta, ailesinin yanında selâmlamaktan çekinir. Sinsilik çaktırmadan işini yürütmek başlıca meziyettir. Böyle bir tonlumda langırtların sonu gelir mi? Boş zamanı değerlendirme, ciddiyetle, okul programları içine girmelidir. Kız ve erkek çocuklar elele, açıkalınla. beraber hayata bakabilme hürriyeti ne kavuşmalıdırlar. Biraz da, langırtı yaratan sebepler üzerinde duralım. Yoksa langırt gider, mangırt gelir; mangırt gider zangırt gelir.

Jale CANDAN

ise, açık oturumun yapıldığı günden bugüne en aşağı iki misli olmuş, nurcu hocalar mîllî eğitim bünyemizin içine kadar girmişlerdir. Okul - aile birlikleri, tiyatro temsilleri gibi, baskına uğramaktadır.

Pervin Adataş ise broşürde öğretmen sorununu incelemekte, öğretmenlerin tayin, nakil, maaş, rejim ve politikasında değişiklik istemekte, öğretmenlerin, maddi ve manevi şekilde tatmin edilerek en az gelişmiş bölgelere gönderilmesini, kadın öğretmen yetiştirme husunda özel bir çaba sarfedilmesini öne sürmektedir. Oysa ki Personel Kanunu, bugünkü tasavvurları ile öğretmenleri sınıflara ayırmakta, öğretmenleri bir kere daha darbelemektedir.

Ya medeni haklar?

"Türk kadını bütün medeni haklarına sahiptir, fakat büyük çoğunluğuyla, bunları kullanamamaktadır" diyen Kıymet Tesal, memleketimizde medeni nikâhı teşvik edici hiçbir şeyin yapılmadığını söylemektedir. İmam nikâhı sosyal, dini ve ekonomik sebeplerden köylerde adetâ bir gelenek haline gelmiştir. Meclis, 1926'dan bu yana dört defa kanun çıkartarak, evlilik dışı doğan, yâni imam nikâhı ile evliliklerden doğan çocukları tescil etmiştir. Bunların toplamı 7 milyon 724 bin 410'dur. Kız satma faciası bugün Anadoluda halen yürürlüktedir. İmam nikâhındaki kızı alıp başka bir erkeğe satmak ondan yeni bir "başlık" parası almak hâlâ revaçtadır. Medeni nikâh kabul etmek yeterli değildir. Mu hakkak yolunu bulup, halkı mede ni nikâha teşvik etmek lâzımdır. Yolu az Anadoluda seyyar nikâh büroları kurulmalı, külfet ve masraf azaltılmalı, formaliteler de sadeleştirilmelidir.

Ama nasıl, Ankaranın göbeğinde okula gidemiyen, okula gönderilmeyen küçük kızlar varsa, imam nikâhını gerçek nikâh sayan nice nice aileler de vardır. "Gün gelir, düzelir" umudu ise, adım adım kazandıklarımızı kilometre hesabı geri vermeye başladığımız şu günlerde, artık umut olmaktan çıkmaktadır.

(AKİS — 9)

BİLGİ YAYINLARI

BİLGİ YAYINEVİ'NİN YENİ ÇIKAN BEŞ KİTABI

*** YURTTAŞ KANE, Sinema tarihinin en önemli filmi sayılan, Orson Welles'in bu eseri, çekime hazır senaryo halinde yayınlandı. Güzel çeviriyi yapan Nijat Özönün önsözü ve filmin gerekli fotoğrafları kitaba eklendi. 6 lira.**

*** DON CAMİLLO VE ŞEYTAN, G. Guareshi'nin unutulmaz tipi, Po Ovasının o küçük âlemi ve cemaati en güzel bu kitabında ortaya çıkıyor. 7,5 lira.**

*** MİDASIN KULAKLARI, Güngör Dilmenin Türk tiyatro tarihinde büyük yeri olan oyunu. 4 lira.**

*** KÜÇÜK PRENS, A. de Saint Exupery'nin okuyanın elinden bırakamadığı, dünyanın en büyük eserleri arasına da giren bu eseri, yazarın çizdiği desenler ve C. Süreyya - R. Tomris'in güzel türkçesiyle yayınlandı. 4 lira.**

*** BOZUK DÜZEN, Eleştiricilerce "Türk Tiyatrosunda ulaşılan yeni bir zirve" şeklinde değerlendirilen Güner Sümer'in oyunu. 4 lira.**

*** BİLGİ YAYINEVİ'nin kitapları ile iyi bir koleksiyon yapabilirsiniz. BİLGİ YAYINEVİ kitap seçimi, çevirisi, baskısında sizin güveninizi beğeninizi değerlendirir, kıymetli bir kitaplık yapmanızı sağlar.**

BİLGİ YAYINEVİNİN İLK YEDİ KİTABI

1 — YABAN ÇİLEKLERİ
2 — SEKİZ OYUN
3 — KARALARIN MEMETLERİ
4 — SULTAN GELİN
5 — SANATÇI VE ÇAĞI
6 — BİLİM VE SAĞDUYU
7 — DUVARLARIN ÖTESİ
Bütün kitapçılarda bulabilirsiniz.

BİLGİ YAYINEVİ
Yenişehir - ANKARA

(AKİS — 5)

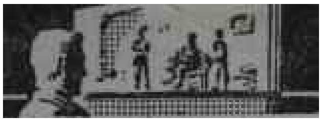
Dr. MELİH ZEKİ SEZER

RÖNTGEN MÜTEHASSISI

Anafartalar Cad. Mermerli Apt. 66/2
Tel: 114934 Ankara
(AKİS: 12)

Piyes gördüm

TİYATRO

Oyun : "Keziban", (1 perde).
Yazan : Turan Oflazoğlu.
Tiyatro : Devlet Tiyatrosu (Oda Tiyatrosu).
Sahneye koyan : Nihat Akçan.
Dekor - Kostüm : Hüseyin Mumcu.
Oynıyanlar : Nurşen Girginkoç (Keziban), Nihal Türkmen (1. Kadın), Olcay Poyraz (2. Kadın), Gülşen Çıdamlı (3. Kadın), Oya Odabaşı (4. Kadın), Pınar Çelebi (Elmas), Mustafa Şekerci (Ali), Nuri Gökseven (Murat), Nurtekin Odabaşı (Ramazan), Yıldıral Akıncı (Mehmet) v.s.
Konu : Turan Oflazoğlunun bir perdelik bu ilk oyunu, Cahit Atayın "Karaların Memetleri"nde -galiba "Yangın Memet" de- ele aldığı konuyu işliyor: Kan dâvası. Şu farkla ki, Cahit Atayın ince, psikolojik buluşlarla nükte ve mizah açısından işlediği -ve tatlıya bağladığı- bu acı köy- realitesini Turan Oflazoğlu koyu bir dram, hattâ bir kara alınyazısı gibi işliyor. Kahramanı Keziban, öcünü almak için, daha çocuk denecek yaştaki oğlanı bile bile, gözünü kırpmadan, ölüme atmaktan çekinmiyor. Yeter ki ona "erkek" desinler...

Beğendiğim : Yazarın güçlü bir Anadolu kadını karakteri çizmeği ve konusunu, ilgiyi uyanık tutan bir aksiyon, canlı bir diyalog içinde yürütmeği başarmış olması. Nihat Akçanın oyuna modern bir tragedya edası veren, yerli rengi de duyuran, özenli, canlı sahne düzeni, Keziban'da Nurşen Girginkoçun, bu küçük denemeye bir heybet, bir buruk derinlik kazandıran güçlü kompozisyonu. Mustafa Şekercinin. Ali'de, Pınar Çelebinin Elmas'ta -dramın bu iki suçsuz kurbanında- çizdikleri temiz, ifadeli yüzler. Hüseyin Mumcunun, yerli renk bakımından, oyunun havasını tamamlayan güzel dekoru.

Beğenemediğim : Kadınlı erkekli küçük köylü kalabalığının -sahneye koyucunun grek tragedyalarında aktörle koro arasındaki lirik alışverişe benzettiği- sözlerinde ve hareketlerinde o soluktan ve "iç yaşama"dan eser görülmemesi...

Sonuç : Güçlü bir yüz halinde beliren Keziban sayesinde, gene de ilgiyle seyredilen, umut verici bir ilk oyun.

Oda Tiyatrosunda "Keziban"
Kan dâvası..

50. "Çürük Temel"den

Önceki hafta, Tiyatromuz için önemli bir yıldönümüne rastladı: Darülbedayi, sonraki adıyla İstanbul Şehir Tiyatrosu, ellinci yılını tamamladı.

Gerçi Darülbedayi, Şehremini Operatör Cemil Paşanın himmetiyle, bir Konservatuvar olarak, 1914'de kurulmuştu. Ama Birinci Dünya Savaşının patlaması üzerine, bu ilk Konservatuvarımızın ömrü pek kısa olmuş ve adını, tatbikat sahnesinden doğan, bir tiyatro topluluğuna bırakmıştır. İşte bu topluluğun ilk temsili, bundan tam elli yıl önce, 20 Ocak 1916 Perşembe günü, Tepebaşı Tiyatrosunda -gündüz kadınlara, gece erkeklere- verilmişti. Aynı sahnede, elli yıl önce, kadınlarla erkeklerin ayrı ayrı seyrettikleri "Çürük Temel" adaptasyonu yerine, yeni kuşaklar şimdi, kadın - erkek hep beraber, çağımızın "var olmak veya olmamak" gibi en önemli sorununu işleyen "Oppenheimer Olayı"nı seyrettiler.

Elli yılda aşılan yol inanılmıyacak kadar büyüktür. Seyircisini bile kadınlı erkekli aydın bir topluluk olarak karşısında göremeyen Türk Tiyatrosunun, kendi dilini bütün incelikleriyle konuşacak, kadın sanatçısı yoktu, yazarı yoktu, repertuvarı yoktu, teknisyeni yoktu ve, en önemlisi, devamlı seyircisi yoktu. Darülbedayii yaşatan bir avuç ülkücü, önce bu "yok"ları "var" etmeğe çalıştılar. Kınar hanımların, Eliza Binemecyan'ların yerlerini Bedia Muvahhitlerin, Neyyire Neyirlerin alması sanıldığı kadar kolay olmamıştır. Cıvık vodvillerden fikir ve edebiyat değeri olan ciddi eserlere, klasiklere geçmek, bir milli tiyatronun tohumunu ekecek ilk yerli oyunlara kavuşmak ve bu yeni repertuvarı benimseyecek bir seyirci topluluğu yetiştirmek daha da güç olmuştur.

Yıl

"Oppenheimer„e

Kırk yıllık bir çabadan sonra Şehir Tiyatrosu, bir avuç sanat âşıkıyla Tanzimat devrinin gerçekleştiremediği bir şeyi başardı. Batılı sisteme ve metoda dayanan modern bir tiyatronun Türkiyede tohumunu ekti.

Elli yıl önce parmakla sayılan yerli oyun, bugün türk sahnelerinde yıllık eser ihtiyacının üçte ikisini karşılayabilecek bir verimliliğe ulaştı. Tepebaşı sahnesinde yirmi kişilik bir kadroyla işe başlıyan Şehir Tiyatrosu şimdi, İstanbulini dört semtinde, beş sahne üzerinde bütün mevsim çalışan, birkaç yüz kişilik sanatçı, teknisyen ve idareci kadrosuna sahiptir ve bir Şehir Operasının yoktan varedilmesini sağlamıştır.

Şehir Tiyatrosunun 50. yıldönümünde, elde edilen bütün bu güzel sonuçlarda büyük şeref payı olduğunu herkesin bildiği bir adamı, büyük sanat adamımızı) saygıyla anmamak haksızlık olur. Bu adam, Muhsin Ertuğruldur. Onun açtığı sanat ışığı, onun -Batıdan aktarmış da olsa- herkesten önce kurduğu disiplinli sanat düzeni, hele yılmak bilmeyen azmi ve sebatı olmasaydı Şehir Tiyatrosunun bu sonuçlara değil, bugünlere ulaşması bilmem kolay olur muydu?

Benim gibi, bu memlekette Türk sahnesine bir çivi çakmış olanların bile hizmetlerini şükranla anmak gerektiğine inananlar, bütün ömrünü Şehir Tiyatrosuna harcamış, onu bugünkü seviyesine ulaştırmış ve yetmişbeş yaşında hâlâ meşaleyi elinden bırakmamış bir tiyatro adamına, elli yıllık bir tiyatro kazandırdığı şehrin Şehir Meclisinden yükselen falsolu sesler kadar hiçbir şeye üzülmemiş olmalıdırlar.

İstanbul Şehir Tiyatrosunun ellinci yıldönümünü gölgeleyen ve soyu tükenir gibi görünen ülkücüleri umutsuzluğa düşüren, bu kadirbilmezlik olmuştur.

Lûtfi AY

Oda Tiyatrosunda "Bal Sineği"
Keçiboynuzu

Oyun : "Bal Sineği", (1 perde).

Yazan :Aydın Arıt.

Tiyatro : Devlet Tiyatrosu (Oda Tiyatrosu).

Sahneye koyan : Nihat Akçan.

Dekor - Kostüm : Hüseyin Mumcu.

Oynıyanlar : Elçin Şanal (Kız), Hâşim Hekimoğlu (Erkek), Tekin Akmansoy (Muslukçu), Mümtaz Sevinç (Vale),

Konu : Konu var mi, yok mu, belli değil. Genç bir kadınla bir erkek, evlendikleri günün akşamı, bir otel odasına giriyorlar. Soyunup dökülecekleri, başbaşa kalacakları sırada banyodan bir tıkırtı geliyor ve... bir muslukçu çıkıyor ortaya. Erkek, bir sinir mütehassısıdır, kadın da eski hastası... Ama Muslukçu'nun da hasta olduğu çok geçmeden anlaşılıyor. İşte ondan sonra da işler bir acaip renk almağa başlıyor: Erkek, zifaf gecesi, hasta Muslukçu'yu tedaviye kalkıyor; derken, kendisinin de ondan geri kalır yeri olmadığı meydana çıkıyor. Kadında ise, geri gelen eski vehimlerin, korkuların buhranı başlıyor... Sahneye koyucu bunu, "yarı kalmış, bastırılmış isteklerin, arzuların traji- komedisi" olarak yorumluyor. Hangi isteklerin, ne gibi arzuların? Orasını açıklamağa lüzum görmüyor, "daha fazla anlamak isteyen Oda Tiyatrosuna buyursun" diyor.

Beğendiğim : Nihat Akçanın, bir çeşit "korku piyesi" gibi başlattığı oyunu, öyle olmadığı anlaşıldıktan -ve ne olduğu bir türlü anlaşılamadıktan- sonra da merakla izlenecek bir sahne düzeni içinde sahneye çıkarmış olması. Muslukçu'da Tekin Akmansoyun, şimdiye kadar hiç göstermediği, ince çizgili, nüansh bir kompozisyon -ve dengeli bir oyun- içinde canlandırdığı ilginç tip.

Beğenemediğim : Yazarın -Pinter'in etkisi sezilen- oyununu, psikolojik bakımdan açıkseçik bir yönde geliştirememiş, sahneye koyucunun da -kendi yorumunun sınırları içinde bile- onu karanlıktan kurtaramamış olması. Öbür kişilerin, Kız ile Erkek'in, bu karanlıkta, bocalamaktan ileri gidemeyen, silik gölgeler halinde bırakılmış olması.

Sonuç : Yerli oyun furyasında, mevsim başındanberi, boşuna tekrarlanıp duran başarısız bir deneme.

Naciye FEVZİ

Türkiye

Günah çıkaranlar

Daha sadece bir yıl önce nasıl da bambaşka havalar çalıyor, burunlarından kıl aldırmıyorlardı. Sinema yazarları yıllardır bir buhranın patlak vereceğinden mi söz açtılar, hemen koro halinde başlıyorlardı: "Ne münasebet, buhran filân yoktur." Film sayısının türk sinema endüstrisinin kaldıramıyacağı sınırı çoktan aştığı, film enflâsyonunun bu endüstriyi çökerteceği mi söyleniyordu, sinemacılarımız henüz ortaya atılıp, altı parmaklı olmakla övünen bir kimse gibi, bu anormal sayı artışı ile övünüyorlar, böylelikle film sayısı bakımından dünyanın yarım düzine ülkesi arasında yer aldığımızı söylüyorlardı: "Binlerce aile sinemacılıktan geçimini sağlıyor, film sayısını azaltıp da bunları açlığa, işsizliğe mi terkedeceğiz?" demagojisi de işin cabasıydı. Sinema endüstrimizde bir düzensizlik, anarşiden mi bahsediliyordu? Böyle bir şey katiyen yoktu. Her şey yolunda gidiyordu. Nitekim zamanın 'Turizm ve Tanıtma Bakanı "Türk sineması perişan bir durumdadır" dediği vakit, yine hep birlikte, büyük bir hakarete uğramış insanların edasıyla bunu reddediyorlardı. Hele sinema endüstrisindeki düzensizliği devletin düzenlemeğe çalışması ileri sürüldüğü vakit büsbütün sinirleniyorlar ve "ne münasebet, bizim kimseye ihtiyacımız yok, kendi işimizi kendimiz hallederiz" deyip duruyorlardı. Ha, yalnız devletten bazı küçük ricaları vardı. Hani şöyle, seyircinin sömürülmesini daha da hızlandırmak için devlet bazı kolaylıklar gösterse olmaz mıydı? Bir de şu sinema yazarları şom ağızlarını kapatsalar, ah, ne iyi olacaktı!..

İpin ucu kaçınca..

"Pir yıl sonra aynı korodan apayrı sesler çıkmaktadır. Biri, "türk filmciliği bir uçuruma gidiyor. İşin kötü tarafı, türk filmciliğinin bir kriz içerisinde bulunmasının sebeplerinin bilinmesine rağmen buna engel olunamamasıdır" demekte; öbürü başını sallayıp tasdik etmektedir: "Filmciliğimizin bugün bir kriz içinde olduğu muhakkaktır." Bütün ömrünce sinemada sanatın "s"sini bile aklına getirmiyen. bu sonuncusu şöyle devam etmektedir: "Bizde artık filmcilik sanat yönünü kaybetmiş, sadece bir ticarethane olmuştur."

Bir yıl önce devletin sinema işlerini düzenlemesine burun kıvıranların bir yıl sonraki düşünceleri, "biz prodüktörler devletin himayesi için dua etmekten başka bir şey düşünmüyoruz"dur. Bir yıl önce altı parmaklı olmakla övünen ve altıncı parmaklarını her karşılaştıklarının gözüne iftiharla sokmağa çalışanların hepsi şimdi, ağız birliğiylr, film sayısının çokluğundan, film enflâsyonundan yakınmaktadırlar: "Türk filmciliğinin kriz içerisinde olmasının birinci ve en önemli sebebi, çok film yapılmasıdır", "bence krizin sebebi, imal edilen filmlerin çok, sinemaların az oluşudur", "filmciliğimizin içinde bulunduğu krizin başlıca sebebi, film sayısının artmasıdır", "her önüne gelenin film çevirmesini ve firma kurmasını önlememiz lâzım" "çevrilen filmlerin hiç değilse bir komisyon kanalı ile kontrolü şarttır".

Gerçekte önemli olan, sinema yazarlarının yıllardır üzerinde durdukları hususların gelip kapıya dayandığının sinemacılarımız tarafından da "ikrar"ı değildir. Önemli olan, sinemacılarımızın bu buhranın sebeplerini doğrulukla seçip ona göre tedbir almak yeteneğine sahip olup olmadıklarının anlaşılmasıdır. Son bir ay içinde sinema cılarımız arasında yapılan küçük soruşturmalara, yoklamalara verilen cevaplardan anlaşıldığına göre, sinema endüstrimizi yönetenler bütün uyarmalara rağmen, buhranı önceden sezmekte ne kadar yaya kalmışlarsa, şimdi de bu buhranın gerçek sebeplerini ve bunu önleme çarelerini kestirmekte o kadar anlayışsızdırlar. Film artışının buhrana sebep olduğunu söyleyip de bu artışın sebeplerini araştırmıyanlardan; sinema salonu sayısının azlığından yakınıp da, filmden milyonlarca lira vurdukları halde neden sinema salonu yapımına katılmadıklarını düşünmiyenlerden; seyirci hep bir avuç oyuncuyu her filmde görmekten bıktı deyip de yıldızcılık çığırına neden dört elle sarıldıklarını izah edemeyenlerden zaten bundan başka bir şey. beklenemez. Bugün için acı gerçek, yine de bu yazının sinemacı ağzından aktarılan ilk cümleleridir: "Türk filmciliği bir uçuruma gidiyor... İşin kötü tarafı, türk filmciliğinin bir kriz içerisinde bulunmasının sebepleri nin bilinmesine rağmen, buna en gel olunamamasıdır."

Bunun, dimdik bir yokuşun ba şında gösteriş numaraları yaptık" tan sonra, elinden kurtulan çocuk arabasının yokuş aşağı olanca hızıyla gidişine şaşkın şaşkın bakakalan budala kapıcı çocuğunun davranışından zerre kadar farkı yok.

OPON
BİR ADET
OPON
SİZİ
HUZURA KAVUŞTURUR
Boş yere ıstırap çekmeyiniz
OPON,
baş, diş, adale, lumbago,
romatizma ve sinir
ağrılarını teskin eder.
OPON,
günde 6 tablete kadar
alınabilir

1452'de Fatih tarafından inşa edilen ve hâlâ sağlamlığını muhafaza eden Rumelihisarı Surları

TASARRUFLARINIZ İÇİN

EMİN VE YIKILMAZ

BİR MÜESSESE ARIYORSANIZ

Türkiye İŞ Bankasını tercih edebilirsiniz

■ İş Bankası, tasarruf mevduatında senelerdenberi önderliği muhafaza ediyor. Bu, halkımızın İş Bankasına karşı gösterdiği büyük güvenin açık bir delilidir.

■ İş Bankası, bütün banka muamelelerinde emniyet, sür'at ve kolaylık sağlar.

■ İş Bankası, her türlü bankacılık hizmetlerinde daima müşterilerinin menfaatlerini gözetir ve bunları müşterilerinin menfaatlerine en uygun şekilde neticelendirir.

■ İş Bankası, tasarruf sahiplerine her zaman zengin ve cazip ikramiyeler dağıtır.

1966 yılında tasarruf sahiplerine

12 Milyon

NOT: 25 Mart tarihindeki 7 MİLYON liralık çekiliş için 1965 yılı sonuna kadar İŞ BANKASINA yatırmış olduğunuz tasarrufları muhafaza etmelisiniz.

TÜRKİYE İŞ BANKASI

paranızın — istikbalinizin emniyetidir